

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופט הבכיר ד"ר מנחם רניאל

התובעים:

1. ולרי גרישין
2. נתן בן שושן

נגד

הנתבע:

הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

1
2

פסק דין

3
4
5

רקע

1. התובעים הגישו תביעה זו לסעד הצהרתי לפיו הנתבע (להלן: "הנתבע" או "הטכניון") חייב לאפשר לתא הסטודנטים "בוחרים במשפחה בטכניון", שהתובעים הם מראשו לפעול, ובכלל זה: אינו רשאי לדרוש את שינוי השם של תא הסטודנטים "בוחרים במשפחה בטכניון"; אינו רשאי להתנות כל פעילות של התובעים לשינוי השם; חייב לאפשר לתובעים לקיים אירועים בטכניון בכל תא סטודנטיאלי אחר ובכלל זה קיום האירוע "משפחה בעולם המעשה"; אינו רשאי לאסור על התובעים להשתמש באלמנט מסמליל הנתבע כפי שהוא מאפשר לתאי סטודנטים אחרים.

11
12

2. לטענת התובעים בתביעתם, התובע 1 לומד בטכניון ומשמש יושב ראש תא "בוחרים במשפחה בטכניון", והתובע 2 לומד בטכניון והוא חבר פעיל בתא. תא בוחרים במשפחה בטכניון פועל כשנתיים, והסמליל של התא בצורתו הנוכחית עוצב ופורסם בדף הפייסבוק של התא בח' שבט תשפ"ב (10.1.22). ביי"ח כסלו תשפ"ג (12.12.22) קיים התא אירוע לקראת חנוכה במרכז קהילתי קנדה בטכניון בהשתתפות עשרות מחברי התא. הדוברת המרכזית היתה ד"ר עינת רמון, ודברי פתיחה נאמרו על ידי מר מיכאל פואה, יושב ראש תנועת בוחרים במשפחה (תנועה ארצית). בח' ניסן תשפ"ג (30.3.23) פנו התובעים באמצעות חברת התא שירה לכלל הגופים הנדרשים לקבלת אישור הנתבע לקיום כנס מטעם התא. בג' באייר תשפ"ג (24.4.23), שבוע לפני הכנס, פרסמו התובעים את הכנס בדף הפייסבוק של התא תחת הכותרת "בוגרי הטכניון בוחרים במשפחה". ביום ו' אייר תשפ"ג (27.4.23) הודעה סמנכ"ל תפעול בנתבע לתובעים שבהתאם למכתבו של נשיא הטכניון מיום 20.12.22, בוחרים במשפחה אינו יכול להשתמש בסמליל הטכניון או לקיים אירועים במרחב הטכניוני. לאחר שנסיון הידברות נכשל, נאלצו התובעים לפרסם הודעה על דחיית הכנס. ביום ט"ז אייר תשפ"ג (7.5.23) שלח ב"כ התובעים לנשיא הטכניון התראה על הפלייה על רקע פוליטי ודרישה לקיום האירוע. בתשובת ב"כ הנתבע מיום כ"ה אייר (16.5.23) האשימה את יושב ראש בוחרים במשפחה מר מיכאל פואה באשמות שווא והטילה את האחריות על מעשיו על תא בוחרים במשפחה. נכתב בתשובה שהנתבע לא יאפשר נוכחות פיזית או

27

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 דיגיטלית, אזכור או דריסת רגל של ארגון בוחרים במשפחה ופעילות הסטודנטים בטכניון. פניות
2 נוספות לא נענו, ועתירה לבג"צ נדחתה על הסף מחוסר סמכות עניינית.
3
- 4 3. לטענת התובעים, אף שהנתבע אינו ממלא תפקיד ציבורי על פי דין, יש לו היבטים ציבוריים
5 המחייבים אותו לפעול לפי עקרונות יסוד של הגינות, שוויון, סבירות, יושר ותום לב, חוק זכויות
6 הסטודנט וכללי המשפט הציבורי. לטענתם, הנתבע פעל בהתאם לחוק זכויות הסטודנט המקנה לכל
7 סטודנט חופש להתארגן ולהפגין בכל תחום ונושא לפי הכללים הקבועים בעניין זה בתקנות המוסד.
8 עמדתו של הנתבע היא שמעולם לא נסגר תא פוליטי בקמפוס ביוזמת או בהחלטת הנהלת המוסד, ויש
9 לאפשר לסטודנטים לבטא את דעתם באמצעות שלל תאים פוליטיים מכל קצות הקשת על פי חופש
10 ביטוי מגוון. לטענת התובעים, הם פועלים בטכניון מזה שנתיים ללא דופי בהתנהלותם ואין לנתבע
11 זכות לקבוע להם באיזה שם להשתמש ועם מי להזדהות. התארגנות זו בשם זה חוסה תחת חופש
12 ההתארגנות והבעת הדעה. הנתבע פעל בחוסר סמכות ותוך אפליית התובעים, ובניגוד גמור לחופש
13 ההתארגנות והבעת הדעה.
14
- 15 4. התובעים טענו שמכתב נשיא הטכניון שצוטט בתשובת ב"כ הנתבע כאילו הודיע לתובעים על
16 כך שנאסר עליהם לקיים פעילות בטכניון כלל לא מוען אליהם אלא למר מיכאל פואה, שאינו סטודנט
17 בטכניון ואינו חבר או בעל תפקיד בתא בוחרים במשפחה בטכניון. התא מתנהל בזיקה לתנועה
18 הארצית וקיבל את רשותה להשתמש בסמליו, אך אינו כפוף לו. המכתב היחיד שמוען אליהם נשלח
19 לכלל קהילת הטכניון ובו התחייב נשיא הטכניון לספק סביבה בטוחה לכלל באי הקמפוס על דעותיהם
20 השונות. לטענתם, הודעתה המפתיעה של סמנכ"ל התפעול סמוך לאירוע נעשתה כנראה בעקבות לחץ
21 של התא הגאה ובמקום להגן על התובעים כפי שהתחייבו, הפלו אותם לרעה ללא בסיס חוקי.
22
- 23 5. לטענת התובעים, לאחר הכנס שהתקיים בחנוכה תשפ"ג, פורסם בעיתונות שנציגי התא הגאה
24 בטכניון פנו בדרישה למנוע מהתא לפעול, ובתשובה התחייב נשיא הטכניון לספק סביבה בטוחה לכלל
25 באי הקמפוס וכי הטכניון בהיותו מוסד ציבורי מחויב לאמות מידה אחידות באשר לשימוש בלוגו
26 הטכניון. מיד לאחר פרסום הודעה על הכנס השני פרסם אחד מרכזי התא הגאה בטכניון פוסט שבו
27 טען להבטחה של הטכניון למנוע את פעילות ארגון בוחרים במשפחה בקמפוס. בשל כך ומשיקולים
28 זרים ובכללם הלחץ שהפעיל התא הגאה והזדהותו הבלתי מסויגת של נשיא הטכניון עם עמדתם, נמנע
29 מהתובעים לקיים את פעילותם. נשיא הטכניון מזדהה בגלוי עם חברי התא הגאה ואף הצטלם איתם
30 כשהוא מחזיק דגלון גאווה. אין הדבר מצדיק את הפגיעה בזכותם החוקית של התובעים לחופש
31 ההתארגנות והבעת דעה אף שהם נרדפים על ידי התא הגאה. גם אם לעמדת הנתבע דעות התובעים
32 חריגות, מקוממות ומכעיסות, זו מהותו של חופש הביטוי, כפי שנקבע על ידי בית המשפט העליון.
33
- 34 6. אשר לשימוש בשם הטכניון ובסמליל של גלגל השיניים המזוהה עם סמליל הטכניון, טענו
35 התובעים שיש לדחות את דרישת הנתבע עקב שיהוי והסכמה בשתיקה. בנוסף טענו להפלייה מטעמי

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166-08 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 השקפה ודעה פוליטית, וזאת כאשר לא פורסמו כללים או תקנון המחייב את באי הקמפוס בנושאים
2 אלה.
- 3
- 4 7. לטענת התובעים, הנושאים שהם מעלים, ובכללם הזכות להורות כולל הולדת ילדים מבנקי
5 זרע ופונדקאות והסחר בנשים במסגרת הפונדקאות, שנויים במחלוקת ציבורית ועלולים לעורר
6 אמוציות, אך הנתבע במקום לאפשר דיון ציבורי ראוי ומכובד בחר להשתיק באגרסיביות את כל מי
7 שלא סובר כדעתם. דעות התובעים אינן חריגות ומושמעות באופן שליו וביישוב הדעת, בניגוד
8 להתנהלות התא הגאה הזוכה להכרה והוקרה מטעם הנתבע. בנוסף, חינוך לאזרחות פעילה, לחופש
9 ביטוי ולדיון ציבורי חופשי ופתוח הוא אחד מעמודי התווך של ההשכלה הגבוהה, והתנהלות הנתבע
10 פוגעת בחופש הביטוי של הסטודנטים. על כן ביקשו התובעים לפסוק כמבוקש.
- 11
- 12 8. הנתבע טען בכתב הגנתו שהוא מוסד להשכלה גבוהה בעל שם ומוניטין בין-לאומי ומדורג בין
13 מאה המוסדות הטובים בעולם (תהא אשר תהא הרלבנטיות של טענה זו לנושאים הנדונים בתביעה
14 זו). לדבריו, לפי התקנון המשמש אותו, מטרותיו להפיץ את הדעת ולקדמה בדרך המחקר הטהור
15 והשימוש במדע, להקנות לסטודנטים ערכי חינוך כלליים, לשרת את מדינת ישראל ואת מישקה ואת
16 אוכלוסיית המדינה, וכל זאת מבלי להפלות איש מסיבת גזע, דת, לאום או מין. סעיף 5 לתקנון קובע
17 שהמוסד יהיה פתוח לכל בלי הבדל גזע, דת, לאום או מין ולא יפלה בפעולתו. לדברי הנתבע, אין למונח
18 "תא סטודנטים" משמעות משפטית ואין הוא מוסדר בתקנון, ואין להתארגנות הסטודנטים בדרך של
19 תא סטודנטים מעמד משפטי מיוחד שנלוות לו זכויות ייחודיות כלשהן.
- 20
- 21 9. לטענת הנתבע, פעילויות סטודנטים בטכניון מתקיימות בהתאם לנוהל "פעילות פומבית
22 בקמפוס". ביום 10.11.22 הגיש התובע 2 בקשה לקיום אירוע "השקת תא בוחרים במשפחה" בצירוף
23 ארגון בוחרים במשפחה בהתאם לנוהל. בטופס הבקשה פירט התובע 2 שהאירוע יכלול פעילות לילדים
24 וחלוקת סופגניות, הרצאה של ד"ר עינת רמון, ונוכחות של "מנהל התא הארצי" מיכאל פואה. הבקשה
25 נשקלה על ידי הנתבע ואושרה אף שעלה חשש שהארגון הארצי בוחרים במשפחה הוא ארגון אנטי-
26 להט"בי קיצוני וכי יש פוטנציאל התלקחות בתוך הקמפוס עקב התכנים שארגון זה מפיץ, שיש בהם
27 לפגוע במרקם החיים הבטוח בקמפוס עבור קבוצות אוכלוסיה. לשם המחשה הביא הנתבע מתוך אתר
28 האינטרנט של הארגון דברים לפיהם לטענתו נאמר שמאחורי המילה "להט"ב" מסתתר עולם שלם
29 של נורמות התנהגות פסולות ופוגעניות, וכי זוגיות ללא נישואין, חד-הוריות ולגיטימציה לחיי מין רק
30 לשם הנאה ללא אחריות הם אסון, ופירוק המשפחה מביא לצמיחת דור של ילדים שאין להם עבר
31 ועתיד, מאזן שלילי בגידול האוכלוסיה וחיסול החברה האנושית. כמו כן נאמר לדבריו ששילוב בנות
32 ביחידות לוחמות פוגע בכושרן של היחידות ובבנות עצמן, וצה"ל נושא על נס חיילים וחיילות שבחרו
33 לחיות חיי מין מעוותים המביאים דור של ילדים שספק אם יהיה להם כושר ואנרגיות להקים דור
34 חדש. עוד הביא הנתבע לדוגמה את הסתייגותו של הארגון מהחגיגה סביב לידת בנה של השרה מירב

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 מיכאל מפונדקאית, וטענות להתעלמות מזכויות הילד, מהזכות לדעת מי אמו האמיתית, ועד היכולת
2 להימנע מנישואי קרובים או לקיים מצוות כיבוד הורים.
3
4 10. לדברי הנתבע, לא נאמר בבקשה לאירוע חנוכה שמיכאל פואה צפוי לנאום או להטיף במסגרת
5 האירוע. אישור הנתבע ניתן ביום 27.11.22, ולהבטחת שלום הציבור הוצבו במקום מאבטחים מטעם
6 יחידת הבטחון של הטכניון. האירוע התקיים ביום 12.12.22, ובפתח האירוע נשא דברים מי שהוצג
7 כיושב ראש ארגון בוחרים במשפחה, מיכאל פואה. לטענת הנתבע, על פי תיעוד האירוע ניצל מר פואה
8 את הבמה שקיבל בתוך קמפוס הטכניון על מנת להשמיע דברי בלע הכפשה והסתה נגד אוכלוסיות
9 שהן חלק אינטגרלי מבית הטכניון. הדברים שאמר הקימו בקמפוס מהומה רבתי, כאשר להט"בים,
10 הורים יחידניים ואחרים כונו על במת הטכניון "אנשי שקר", "גל עכור המפיץ רוח רעה", "סוחרים
11 בנשים וילדים", ועוד כהנה אמירות מבזות. ציבורים בלתי מבוטלים בקמפוס הבינו את הדברים
12 ככאלה שנועדו לעודד רגשות ופעולות של שנאה וסלידה. האירוע גרם לפגיעה חמורה בשיגרה בקמפוס
13 שיש בו בני אדם מכל המגדרים ומסוגים שונים של משפחות. אוכלוסיית הלהט"ב בטכניון חשה עצמה
14 מותקפת ומאויימת על ידי הארגון, ומסומנת כמושא שנאה, כל זאת, בשעה שהאירוע פורסם כאירוע
15 של ארגון בוחרים במשפחה בטכניון תוך שימוש באלמנטים מתוך לוגו הטכניון והתקיים במועדון, כך
16 שהמתבונן הסביר היה יכול להבין שהאירוע מתבצע בחסות הטכניון.
17
18 11. נטען, שעל רקע אירוע זה, ולאחר שהתברר לנתבע שארגון בוחרים במשפחה מוצג כבעל זיקה
19 לטכניון, שלח נשיא הטכניון ביום 20.12.22 מכתב לארגון ובו אסר על הארגון להציג עצמו כבעל זיקה
20 לטכניון, ובכלל זה איסור על שימוש בלוגו הטכניון, אזכור שמו של הטכניון, או שימוש במרחב
21 הטכניוני בכל דרך. מיכאל פואה השיב לנשיא הטכניון באותו יום.
22
23 12. ביום 2.4.23 הגישה הסטודנטית שירה ברמץ בקשה לקיים אירוע בשיתוף "בוחרים
24 במשפחה/תא", בנושא "פנל בוגרים בנושא משפחה בחיי המעשה". עם קבלת הפנייה, ביקש הנתבע
25 לברר פרטים נוספים אודות האירוע, ובין היתר, מי הדוברים באירוע ובשיתוף מי הוא מתקיים. לדברי
26 הנתבע נודע לו שלמרות מכתב נשיא הטכניון מיום 20.12.22, האירוע שביקשו לקיים כבר פורסם לפני
27 שאושר תוך שימוש בסמליל הטכניון, ליד הסמליל והשם של ארגון בוחרים במשפחה, והסטודנטית
28 התבקשה להסיר פרסומים אלה. בתגובה לבקשת הנתבע, ענה התובע 1 במייל שבו הוצגו הדוברים
29 באירוע ונאמר שהאירוע מתקיים ללא שיתוף של ארגון בוחרים במשפחה אלא רק "התא עצמו. רק
30 סטודנטים ובוגרים של הטכניון". נאמר במייל שאין כל זיקה לארגון בוחרים במשפחה מלבד השם
31 בוחרים במשפחה וקבלת תרומה עבור הזמנת מתנפח לילדים. לטענת הנתבע, אף שהתובע 1 טען שאין
32 זיקה בין האירוע לארגון בוחרים במשפחה, עצם השימוש בשם הארגון ובסמליל שלו בפרסומי האירוע
33 מלמד שהאירוע הוא חלק מפעילות הארגון, ולמצער מזוהה עמו מרצון ובכוונה. על כן, הנתבע עשה
34 שימוש בסמכותו לפי הנוהל וביום 2.5.23 הודיע למארגני האירוע שלאור העובדה שהשימוש בשם
35 הארגון ופרסום האירוע מגלים זיקה מהותית של הארגון לאירוע, לא ניתן לקיים את האירוע במרחב

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 הטכניון. ככל שמבקשים לקיים אירוע ללא זיהוי עם ארגון בוחרים במשפחה, עליהם להגיש בקשה
2 מתאימה חדשה.
3
- 4 13. ביום 8.5.23 התקבל אצל נשיא הטכניון מכתב התובעים בו דרשו לאפשר להם לקיים את
5 האירוע שלא אושר, בטענה שהדרישה למנוע מתא הסטודנטים זיקה לתנועת בוחרים במשפחה היא
6 דרישה לא חוקית הפוגעת פגיעה חמורה בחופש ההתארגנות וחופש הבעת הדעה של התובעים. הנתבע
7 השיב בדחייה של טענות התובעים, וטען שחופש הביטוי וההתארגנות של הסטודנטים נסוג מפני
8 סמכותו של הטכניון, ערכיו ותקנוניו, הקובעים שלא יתקיימו בשערי הטכניון פעולות הדרה והשנאה,
9 וחובתו להבטיח סביבת עבודה ולימודים שיש בה תרבות דיבור והתנהגות המכבדת כל אדם ומונעת
10 היווצרות סביבה מטרידה, ומפני חובתו לשמור על כל הבאים בשעריו מפני פגיעה פיזית ומילולית
11 כאחד. הנתבע הבהיר לדבריו שיאפשר לתובעים לקיים פעילות ככל שאין בה פוגענות מכל סוג שהוא
12 כלפי בני קהילת הטכניון לגווניה או כלפי כל אדם, ולא יאפשר נוכחות פיזית או דיגיטלית, אזכור או
13 דריסת רגל של ארגון בוחרים במשפחה בפעילות הסטודנטים בטכניון. לטענתו של הנתבע, אין
14 בהחלטותיו פגיעה בחופש הביטוי או ההתארגנות של התובעים, ואף אם היתה פגיעה כלשהי, מדובר
15 בפגיעה מידתית לתכלית ראויה.
16
- 17 14. לטענת הנתבע, למיטב ידיעתו ארגון בוחרים במשפחה אינו תאגיד רשום בישראל ופעילותו
18 מתקיימת תחת עמותת "חותם – יהדות על סדר היום", ומטרתו המוצהרת קידום ערכי המשפחה
19 "המסורתית", אולם בפועל נראה כי מטרתו לנהל מלחמת חורמה נגד הקהילה הלהט"בית והקהילה
20 הטרנסית בישראל. לדבריו, הארגון נוטה להשתמש במילים הנחזות להיות נייטרליות ובמתק
21 שפתיים, אך עיון קצר באתר האינטרנט של הארגון ובמאמרים המופיעים שם מגלה כי הארגון
22 במהותו שולל קיומה של כל משפחה אחרת שאינה המשפחה המסורתית כפי שהוא מגדיר אותה. הוא
23 עורך הבחנה ברורה בין משפחה המורכבת מאב ואם ביולוגיים וילדיהם, לבין כל הרכב אחר של
24 משפחה, ובין היתר משפחות להט"ביות, משפחות חד-הוריות, משפחות בהורות משותפת, משפחות
25 בהן אחד מההורים אינו יהודי, וכל אלה לשיטתו אינם משפחה והם סכנה להרס החברה. לטענתו,
26 הארגון מגדיר את מי שתומך בהרכבים משפחתיים שאינם המשפחה המסורתית "מחריבי משפחות",
27 וסבור שדרך התמודדות עם להט"בים וטרנסים היא שליחתם לטיפול המרה. ניתן למצוא במאמרים
28 המופיעים באתר האינטרנט אמירות לפיהן עידוד אנשים לחיות בחוסר התאמה מובנה שלא מאפשר
29 הקמת משפחה אינו מוסרי ומביא להרס החברה, וכי מדינת ישראל נמצאת בסכנה לאיבוד ערך
30 המשפחה, שהוא יסוד מרכזי ששמר על קיומו של עם ישראל במשך הדורות.
31
- 32 15. הנתבע טען, שמעבר לאמירות ועמדות אלה, הארגון נוקט בפעולות אקטיביות לפגיעה
33 במעמדם וזכויותיהם של להט"בים וטרנסים בישראל על ידי פתיחת הליכים משפטיים נגד פרקטיקות
34 של אותן קהילות, התנגדות להליכי חקיקה ואסדרה ומלחמה אקטיבית על דעת הציבור במטרה
35 לשלול את הלגיטימיות של קהילות אלה. כמו כן, הארגון פועל להדרה וסילוק של תכנים שהוא מפרש

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 כפרו להט"בים ומכנה אותם "תעמולה להט"בית" אף במקרים בהם מדובר באבסורד מוחלט. כך פעל
2 הארגון להגשת עתירות למניעת שינוי רישום המין בתעודת הזהות (בג"ץ 6190/21) ולשינוי טפסי
3 תרומות הדם (בג"ץ 3941/22). לטענת הנתבע, עולה שפעילות הארגון ומיכאל פואה העומד בראשו
4 מיועדת להלך אימים על קהילת הלהט"ב והטרנס בישראל, להוביל מלחמה להדרת אוכלוסיות אלה
5 מהחברה הישראלית, למנוע ולשלול זכויות אדם ואזרח מהפרטים הנמנים על קהילות אלה ולעודד
6 שנאה ושליטת קיומן של משפחות אחרות, אינן המשפחה המסורתית כפי שהארגון מגדיר אותה.
7
8 16. לטענת הנתבע אין פסול בהחלטתו מיום 20.12.22 שהופנתה לארגון בוחרים במשפחה, ואין
9 פסול בהחלטתו שלא לאפשר לתובעים לקיים פעילות פומבית בטכניון בזיקה לארגון בוחרים
10 במשפחה. לדבריו, הוא רשאי ואף חייב למנוע היווצרותה של זיקה בינו לבין ארגון בוחרים במשפחה,
11 שאין לו קשר לאקדמיה או לטכניון, ובהתאם גם בינו לבין התארגנות סטודנטים להט"בופובית
12 המבקשת להקים קשר בין ארגון בוחרים במשפחה לבין הטכניון, המוניטין שלו והאכסניה שלו.
13 הנתבע חייב להגן על קהילת הטכניון מפני התארגנויות שמהותן שנאה והסתה ולספק הגנה נאותה
14 לשגרת חיים בטוחה וטובה בקמפוס.
15
16 17. הנתבע טען שהוא פועל בהתאם לחוקתו כמוסד ליברלי הרואה בעקרונות של חירות הפרט
17 ושוויון כערכים עליוניים. על מנת לאפשר חירות אישית לכלל חברי קהילת הטכניון עליו להבטיח
18 מרחב מוגן שבו כל אחד מהפרטים העובדים או לומדים יוכל לממש את האוטונומיה שלו. במותיו אין
19 יכולות לשמש להוקעה של ציבורים לגיטימיים והוא אינו יכול להתיר בתחומיו ביטויים של שנאה,
20 הסתה או הטלת אימה על אוכלוסיות מסוימות. בהתאם לכך נקבע בנוהל, שהטכניון לא יאפשר
21 קיומם של אירועים הפוגעים בכבוד הטכניון או בחוקי המדינה או בעקרונותיה היסודיים, וכן אירועים
22 שיש בהם כדי לשבש את קיומה הסדיר של פעילות הטכניון. הוקעה של ציבורים שלמים מנוגדת
23 לחוקת הטכניון, פוגעת בכבוד הטכניון ובכבוד אנשי הטכניון, ומהווה עבירת משמעת בהתאם לתקנוני
24 המשמעת. עמדותיו של הארגון ידועות וברורות והוא ידוע בחוסר הסובלנות שלו לכל סוג של משפחה
25 שאינה המשפחה המסורתית, ופועל להשנאה והדרה של אוכלוסיית הלהט"ב והטרנס. לאור נסיון
26 העבר של הנתבע עם הארגון כאשר במת הטכניון נוצלה לרעה להדהוד מסרי שנאה, החליט הנתבע לא
27 לאפשר לארגון שזו מהותו לפעול במרחב הטכניוני. לדבריו, הדין וההלכה הפסוקה קובעים שחברה
28 סובלנית ליברלית ודמוקרטית נדרשת במקרים חריגים לא להיות סובלנית כלפי המנסים לנצל את
29 סובלנותה וערכיה, על מנת לקדם ערכים ועמדות אנטי סובלניים ואנטי ליברליים. עצם יצירת הזיקה
30 בין ארגון בוחרים במשפחה לבין הטכניון יוצרת כשלעצמה ביזוי של אוכלוסיות שלמות בטכניון.
31 הזכות לחופש ביטוי אינה בלתי מוגבלת והמוסד האקדמי מוסמך להסדיר את אופן הבעת הדעה,
32 העמדות או ההשקפות. כמו כן, הטכניון כבעל זכויות יוצרים בסמליל הטכניון זכאי להחליט אם
33 לאפשר לכל אדם או גוף לעשות שימוש בסמליל, וההחלטה שלא לאפשר את השימוש בסמליל נובעת
34 מאי נכונותו של הטכניון להיות מזוהה עם ארגון אנטי ליברלי השולל קיומן של אוכלוסיות שונות
35 ופועל להדירן מהמרחב הציבורי בישראל.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

18. לדברי הנתבע, לא אסר את זכותם של התובעים להתארגנות ולחופש הבעת הדעה ולא היפלה אותם לרעה, אלא מנע את פעולתו של ארגון בוחרים במשפחה במרחב הטכניון. התובעים עצמם רשאים להתאגד, לקיים כנסים ולהשמיע ביטויים ואמירות שונות מבלי להציג עצמם כתא סטודנטים הקשור לארגון בוחרים במשפחה. אכן, הנתבע התנגד להצעת חוק זכויות הסטודנט (תיקון – הרחקת סטודנטים תומכי טרור ממוסד לימוד ופירוק תאים תומכי טרור), ומכתבי ועד ראשי האוניברסיטאות מיום 24.5.23 ומיום 29.5.23 משקפים את עמדתם. לטענתו, השיקולים לאי אישור הבקשה לקיום האירוע אינם שיקולים זרים אלא שיקולים ענייניים ורלוונטיים, כולל פגיעה ברגשותיהם של באי הטכניון ובתחושת הבטחון האישי שלהם.
19. לטענת הנתבע, ההבחנה שמנסים התובעים לערוך בין ארגון בוחרים במשפחה לבין תא הסטודנטים היא הפרדה מלאכותית שאינה יכולה לעמוד. ארגון בוחרים במשפחה מפרסם באתר האינטרנט שלו שהוא עושה שימוש בתאי סטודנטים על מנת להפיץ את חזונו, וכי תאי סטודנטים קיימים בשלב זה באוניברסיטת בן-גוריון ובטכניון. האתר מציג קישור לדף נחיתה של תא בוחרים במשפחה בטכניון, שהוא חלק מהאתר של הארגון, ויש בו קישור לדף הפייסבוק של תא הסטודנטים, ופרטים של אשת קשר בארגון שתפקידה ריכוז תאי סטודנטים.
20. בקדם משפט שנערך ב-18.4.24 הסכים ב"כ התובעים שיש זיקה וקשר בין תא בוחרים במשפחה בטכניון לבין ארגון בוחרים במשפחה שהוא התארגנות מחוץ לטכניון. אציין, שקדם המשפט נוהל כאשר התובעים עצמם לא נכחו בדיון אלא רק בא כוחם, אך בדיון נוכח מר מיכאל פואה, ובכל פעם שב"כ התובעים צריך היה להשיב לשאלה כלשהי, היפנה מבטו אל מר פואה ולפי אישורו ענה לשאלה. הבאתי את הדברים לידי ביטוי בעמ' 5 לתמליל.
21. הסכמה נוספת שהסכימו הצדדים היא שלא יישמעו ראיות בתיק זה אלא הצדדים יגישו את המסמכים שהם מבקשים להגיש מתוך גילוי המסמכים בתיק מוצגים, ולאחר מכן יגישו סיכומי טענות. ביום 9.5.24 הגישו התובעים תיק מוצגים שלו הקדימו תיאורים בדבר תוכנם הרלוונטי של חלק מהמוצגים. ביום 23.5.24 הגיש הנתבע את תיק המוצגים מטעמו. לאחר מכן הגישו שני הצדדים את סיכומיהם.
- טענות הצדדים בסיכומיהם:**
22. התובעים חזרו בסיכומיהם על טענותיהם בכתב התביעה והוסיפו כי לאחר הגשת התביעה, כנראה בעקבותיה, פירסם הנתבע בג' אדר ב' תשפ"ד 11.4.24 נוהל שימוש בשם הטכניון ובסמלו. נטען, כי מהמסמכים שהעביר הנתבע במסגרת גילוי המסמכים עולה שהוא מאפשר לסטודנטים המתארגנים כתא סטודנטים לבצע פעילויות בטכניון ולפעול עם לוגו ושם של הטכניון ללא הפרעה, וכי התובעים הוגבלו על ידי הנתבע רק בשל נסיונו למנוע מהם את חופש הביטוי, חופש ההתארגנות וחופש

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 ההתכנסות בשל לחץ שהופעל עליו על ידי גורמים המתנגדים לדעה התובעים. נטען עוד, שעל פניו נראה
2 שאין מחלוקת עובדתית בין הצדדים אלא בדבר סמכותו של הנתבע להגביל את חופש ההתארגנות
3 והביטוי של התובעים, ובכלל זה שימוש באלמנט מהסמליל של הנתבע, כאשר קיים חופש מוחלט
4 בטכניון גם להתארגנות והתכנסות וגם לשימוש בסמליל ובשם הטכניון כשמדובר בסטודנטים
5 שמתארגנים כתא סטודנטים.
6
- 7 23. לטענת התובעים, הנוהל שפורסם כ-8 חודשים לאחר הגשת התביעה לא יכול לחול על
8 התובעים שרכשו כדין בפעילותם הציבורית את המוניטין של השם "בוחרים במשפחה בטכניון" ואת
9 הסמליל החדש כפי שהוא. למען הזהירות טענו שנקבע בנוהל החדש שהתקופה שעד אוקטובר 2024
10 היא תקופת הסתגלות בה יש להסדיר אישורי סמלילים קיימים, ולטענתם נוהל זה נועד למטרה אחת
11 והיא להתמודד עם תביעה זו תוך זריית חול בעיני בית המשפט כאילו יש נוהל חדש, כשכל מטרתו של
12 הנוהל התמודדות עם התביעה הזו לצורך הפליית התובעים.
13
- 14 24. התובעים טענו שחופש הביטוי וההתארגנות נקבע בסעיף 6 לחוק זכויות הסטודנט. בסעיף
15 5.8.1 לנוהל קיום פעילויות פומביות בטכניון, נקבע שאין תפקידה של רשות ההיתר לאשר את תכני
16 הפעילות הפומבית אך היא רשאית לשקול אם יש בתכני הפעילות הפומבית פגיעה בחוקי המדינה או
17 בעקרונותיה היסודיים או בכבוד הטכניון, ובקשה הכוללת תכנים כאלה לא תאושר. לטענת התובעים,
18 הנתבע לא בירר כלל מה תוכן הכנס, מי הדוברים בו ואם יש בתוכן פגיעה בחוקי המדינה או
19 בעקרונותיה היסודיים או בכבוד הטכניון. במקום זה, פסל קטגורית את השם "בוחרים במשפחה"
20 ואת הזיקה לתנועה הארצית והיתנה את הפעילות בכניעה לפסילה גורפת זו. בכך פעל בחוסר סמכות
21 גם בהתאם לנוהל של הנתבע.
22
- 23 25. לטענת התובעים, נשיא הטכניון נטל לעצמו סמכות הנהוגה במשטרים טוטליטריים בהם
24 הדיקטטור קובע מה הדעה המותרת ומי יוקע מחוץ למחנה. נשיא הטכניון קבע על דעת עצמו שדעות
25 התובעים והתארגנותם פוגעות בכבוד הטכניון, ובהתאם לכך אסר עליהם לפעול בלא שזימן אותם
26 לשימוע או לבירור בו יוכלו להציג את עמדתם. התובעים הסתמכו על פסק דין של בית משפט המחוזי
27 שניתן בעניין זה, אבל לא אצטט אותו ולא אתייחס אליו, משום שלפי סעיף 20 לחוק יסוד: **השפיטה**,
28 רק פסיקה של בית המשפט העליון מחייבת או מנחה את בית המשפט המחוזי. לטענת התובעים, אין
29 לנתבע סמכות לפסול התארגנות כלשהי על פי דעתו שלו. הדבר אינו עולה בקנה אחד עם ערכי היסוד
30 של כל חברה דמוקרטית. על כן, דרישת הנתבע למנוע מהתובעים לפעול על פי דעתם ואמונתם פסולה
31 מעיקרה ולא יכולה להיות תנאי לקיום הפעילות.
32
- 33 26. לדעת התובעים, אין מחלוקת בין הצדדים שתא בוחרים במשפחה הופלה לרעה ביחס לתאים
34 ופעילויות אחרות. התא הגאה, או כפי שהוא נקרא "האחוה הגאה בטכניון" מתהדר הן בשם הטכניון
35 והן בסמליל הנראה ממש כסמליל של הטכניון במלואו. לא רק שהוא לא נדרש להסיר את שם הטכניון

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 מחשש לזיקה בין מטרותיו הנתונות במחלוקת ציבורית כבדה לבין הטכניון המאכלס סטודנטים
2 ומרצים שאינם מזוהים עם מטרות תא זה, אלא לשכת הדיקן מופיעה יחד איתו בפרסומים, כפי שניתן
3 לראות במוצג 20. מסקירה של 69 הבקשות להיתר לפעילות פומבית שהוגשו בשנים 2022-2023 עולה
4 שרק כנגד בוחרים במשפחה הוצא איסור גורף לפעילות. איסור ההפלייה הוא מאבני היסוד של
5 המשפט הציבורי, והמחלוקת בין הצדדים היא אם יש סיבה מוצדקת להפלייה זו או לא.
6
- 7 27. התובעים טענו שבשיחות בעל-פה שקיימו עם סמנכ"לית התפעול, היא נתנה להם את
8 התחושה שלאחר מכתבו של נשיא הטכניון מיום 20.12.22 בו הודיע על איסור פעילות של בוחרים
9 במשפחה, אם ימתינו כמה חודשים לפני בקשת פעילות נוספת, היא תאפשר להם לפעול. על רקע
10 שיחות בעל-פה אלו וכדי להקטין את הלהבות ניסו להמעיט מהצגת הקשר בין התנועה הארצית
11 להתארגנות המקומית, אך כשמהלך זה לא צלח, הם תובעים באופן ברור את זכותם להתנהל כחלק
12 מתנועת בוחרים במשפחה הארצית.
13
- 14 28. כבר עתה אומר, שהטענה בדבר שיחות בעל-פה עם סמנכ"לית התפעול לא הוכחה אף לכאורה,
15 שכן הצדדים הסכימו לוותר על עדויות בעל-פה ולטעון על פי תיקי מוצגים שיגישו, שאינם כוללים
16 ראייה על שיחות בעל-פה. על כן, אתעלם מהטענה בדבר שיחות בעל-פה ותחושות שעוררו השיחות
17 האלה. להסיר ספק, אני דוחה את הצגת הדברים על ידי התובעים כאילו הפירוט שנמסר על ידי התובע
18 1 במייל מיום 27.4.23 לפיו אין זיקה לארגון בוחרים במשפחה מלבד קבלת תרומה עבור הזמנת
19 מתנפח לילדים הוא נסיון להמעיט מהצגת הקשר, שלא צלח. מדובר בהכחשה של האמת הקרויה
20 בשפה המשפטית "מצג שווא", ולא ב"ניסיון להמעיט". בכתב התביעה נעשה נסיון להמעיט בהכחשה
21 על ידי הטענה שתא בוחרים במשפחה בטכניון הוא תא עצמאי המתנהל בזיקה לתנועה הארצית ואינו
22 כפוף לה, ומכתבים הנשלחים לתנועה הארצית אינם מיועדים אליהם, ואין משמעות להתכתבות בין
23 נשיא הטכניון למיכאל פואה מהתנועה הארצית (סעיף 26 לכתב התביעה). בקדם המשפט כבר הסכימו
24 התובעים, שלבוחרים במשפחה בטכניון יש זיקה הדוקה לבוחרים במשפחה מחוץ לטכניון.
25
- 26 29. התובעים ביקשו לדחות את טענת הנתבע כאילו פעילות תא בוחרים במשפחה בטכניון יוצרת
27 זיקה בין הטכניון לבין הפעילות של התא, כך שנפגע כבוד הטכניון וערכיו כמוסד ליברלי. לדבריהם,
28 כל אדם מן הישוב יודע שבכל מוסד אקדמי מתארגנים סטודנטים בתאי סטודנטים על בסיס מפלגתי
29 ואגינדות ציבוריות, שונות ויריבות, וכולן חוסות תחת שם המוסד ופעילות בו. אף בר-דעת לא מעלה
30 על דעתו שתא לביא המזוהה עם הימין הישראלי מבטא את דעתו של הטכניון, כפי שגם תא מרץ או
31 העבודה לא מבטאים את דעת הטכניון. ריבוי התאים בעלי העמדות הסותרות מבטא את חופש הדעה
32 והליברליות של המוסד שבו לומדים סטודנטים בעלי מגוון דעות רחב. על כן, השימוש בשם בוחרים
33 במשפחה בטכניון ובסמליל כפי שעושים תאים אחרים, לא יוצר זיקה בין תוכן דעותיהם לבין הטכניון,
34 אלא רק מציין את העובדה שמדובר בהתארגנות של סטודנטים בטכניון, שאין עליה חולק.
35

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 30. לטענת התובעים, תא הסטודנטים "האחוה הגאה בטכניון" שפעילותו סותרת פעמים רבות
2 את דעתם ואמונותיהם ופוגעת בהם, תוך נסיונות השתקה להבעת דעה לגיטימיות, זוכה לחיבוק חם
3 מהנתבע באופן המעורר יותר מתחושה שהטכניון מזדהה עם עמדות התא. נשיא הטכניון מנצל את
4 מעמדו וסמכותו לקידום אג'נדה הנתונה במחלוקת ציבורית ואינו חושש מהזיקה הנוצרת מפרסומים
5 בהם סמליל לשכת נשיא הטכניון נמצא יחד עם סמליל האחוה הגאה בטכניון בהודעה על פעילות
6 משותפת הנראית על פניה כפעילות של הטכניון עצמו ולא של סטודנטים בו. ההפלייה ההופכת דעה
7 אחת ללגיטימית ומזוהה עם המוסד ודעה שנייה מוקצית ואסורה, מעוררת חלחלה. התנהלות נשיא
8 הטכניון בריונית ומנוגדת לכללי המינהל התקין, ואדם העומד בראש גוף ציבורי הנתמך מכספי ציבור
9 אינו רשאי לקדם בצורה כל כך מובהקת דעה מסוימת, ולשלול את זכות ההתארגנות והבעת הדעה
10 ממי שהוא חולק עליו. דווקא בשל הזדהותו הפומבית עם התא הגאה היה עליו להיזהר במיוחד בחופש
11 ההתארגנות והבעת הדעה של מי שחולק עליו.
12

13 31. לטענת התובעים, זכותם להתארגן, להתאגד ולהזדהות עם מי שירצו, כולל תנועת בחרים
14 במשפחה שהיא תנועה לגיטימית. ככל שהנתבע סבור שתנועת בחרים במשפחה פועלת באופן לא חוקי
15 המסכן או פוגע בציבורים מסוימים, הוא רשאי ואולי חייב לפנות בתלונה לגורמים הרשמיים
16 האמורים לטפל בכך. לא יעלה על הדעת שהנתבע יהיה החוקר, השופט והמבצע של ארגונים
17 והתארגנויות כאמור בכתב ההגנה מטעמו. הנתבע מאשים בכתב הגנתו את תנועת בחרים במשפחה
18 ואת מר מיכאל פואה באשמות חמורות וחסרות שחר מבלי שניתנה להם אפשרות להגן על עצמם,
19 חורף את דינם ואוסר עליהם ועל כל סטודנט בטכניון לפעול יחד עמם וכחלק מהם במסגרת הטכניון,
20 בניגוד לחוק ולכל הליך תקין במשטר דמוקרטי (ע"א 4531/91 דרויש נאסר נ' רשמת העמותות). בכך
21 פוגע הנתבע לא רק בתובעים אלא גם בקהל המעוניין להיחשף לדעה שמציגים התובעים ותנועת
22 בחרים במשפחה. חופש הביטוי כולל גם את הזכות לראות ולשמע את דבריהם, גם אם יש מי
23 שמרגיש נפגע מדבריהם. זכות זו נשללה מהתובעים ומקהל הסטודנטים בטכניון. זו פגיעה מהותית
24 בחופש ההתארגנות וחופש הביטוי והיא פסולה.
25

26 32. התובעים טענו שיש לדחות את טענת הנתבע לגבי פעולת תנועת בחרים במשפחה. התנועה
27 מתנהלת באופן הכי דמוקרטי וחוקי שיש, בניגוד להתנהלות הבריונית של הנתבע. היא פונה להליכים
28 משפטיים, והצליחה לשכנע את בית המשפט הגבוה לצדק בצדקת טיעוניהם ובתרומתם לציבור.
29 פעילות זו זוכה לתמיכה ציבורית רחבה כפי שניתן להתרשם מפרסום פעילותם בבמות חשובות כמו
30 העיתון "בשבע" וכתב העת "השילוח". מר מיכאל פואה, יושב ראש התנועה כותב ומתראיין בבמות
31 רבות ומביע דעות לגיטימיות, ואין בהן שנאה, הסתה או הדרה של אף אדם, אלא ויכוח נוקב על
32 משמעות המושג משפחה מבחינה ערכית ומעשית. על כן הטענות שעל פיהן קיבל הנתבע את החלטתו
33 מופרכות מיסודן. ככל שבכל זאת סובר הנתבע שפעילותם פסולה ומסוכנת עליו להגיש תלונה, על מנת
34 שהגורמים המוסמכים יחקרו ובמידת הצורך יעמידו לדין כפי שמקובל במדינה דמוקרטית.
35

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 33. אשר לנוהל החדש בדבר שימוש בשם הטכניון ובסמלו, אין התובעים חולקים על זכותו של
2 הנתבע לקבוע כללים ברורים מכאן ולהבא, אך פרסום הנוהל רק מוכיח שהשימוש שהם עשו בשם
3 הטכניון ובחלק מסמלו היה בהתאם למקובל בטכניון עד לפרסום הנוהל. הנתבע אישר בהסכמה
4 שבשתיקה ובהתנהגות את השימוש בשם המוסד וחלק מסמלילו כפי שנטען והוכח לטענת התובעים
5 בסעיף ג' לעתירה (לא ברור לאיזו עתירה הכוונה. אולי הכוונה לכתב התביעה, ולסעיפים 37-40 שבו).
6 לטענתם, הנתבע לא הכחיש סעיף זה (האמת היא שהנתבע הכחיש לכאורה את סעיפים 37-40
7 בסעיפים 85-86 לכתב ההגנה) ולכן קמה להם זכות לעשות שימוש בשם הטכניון ובסמלו. לטענתם,
8 התארגנותם תחת השם בוחרים במשפחה בטכניון זכתה לחשיפה משמעותית וקובעת את הבסיס
9 להתארגנותם, והשימוש בשם ובסמליל נעשה בגלוי ועל דעת הנתבע, כפי שעולה ממוצגים 18-19,
10 ואישור פרסום הכנס הראשון ביום 12.12.22 הכולל את השם והסמליל. בכך יש יותר מהסכמה
11 בשתיקה ומדובר בהסכמה בפועל לשימוש בשם ובסמליל. הנסיון למנוע מהם להשתמש בשם
12 ובמוניטין שרכשו לעצמם בהסכמת הנתבע באמצעות נוהל חדש אין לו מקום. גם מכאן ולהבא, אין
13 לנתבע זכות להפלות את התובעים בשימוש בשם או בסמלו של המוסד.
14

15 34. לטענת התובעים, שינוי דעתו של הנתבע והאיסור להשתמש בשם ובסמליל של הטכניון נעשה
16 בעקבות לחץ שהופעל על הנתבע מטעם מי שהציגו עצמן כנציגות למניעת הטרדות מיניות בטכניון
17 (מוצג 22), שכתבו שהן מודעות לבעייתיות המשפטית של ההחלטה, אך גם אם בית המשפט יפסוק
18 אחרת, על הטכניון להביע עמדה ערכית נחוצה. לחץ זה לא נענה על ידי נשיא הטכניון שהיה מודע לאי
19 חוקיות הבקשה, ולכן הלחץ הפך מסיבי יותר מטעם האחוה הגאה בטכניון, שפנתה בדרישה להפסקת
20 הפעילות של תא בוחרים במשפחה בשל האשמות שווא שלא היתה לתובעים אפשרות לדעת עליהן
21 ולהתגונן מפניהן, בדבר "פעילות להט"בופובית". למחרת נכנע נשיא הטכניון לדרישה במכתבו
22 למיכאל פואה, וזו כניעה לדרישה לא חוקית המבוססת על שקר, שלתובעים לא היתה דרך להתגונן
23 מפניו. הקשר הברור והשקוף בין מכתב התא הגאה להחלטת הנשיא עולה גם מפוסט שפירסם פעיל
24 מרכזי בתא הגאה בשם נתנאל סיגלר. נשיא הטכניון אינו מסתיר את אהדתו הגלויה לפעילות התא
25 הגאה בטכניון, השנויה במחלוקת ציבורית. בחירתו לנצל את מעמדו כדי לפגוע במי שאינו נושא חן
26 בעיני חברי תא זה, תוך הפלייה ברורה, כך שמה שמותר לתא הגאה אסור לבוחרים במשפחה, פסולה
27 בתכלית ואסורה.
28

29 35. התובעים טענו שאין לברר את השאלה אם בוחרים במשפחה נוקטים פעולות הדרה והשנאה
30 בדרך שבה פעל הנתבע, אך למען הזהירות טענו שטענות אלה שקריות ומשוללות יסוד. בניגוד לטענת
31 הנתבע, מר פואה לא דיבר בכנס כנגד אוכלוסיה מסוימת, אלא כנגד דעות שאותן כינה "רוח רעה" –
32 ביטול ההבחנה האובייקטיבית בין איש לאישה ובין זכר לנקבה, והמושג "משפחה חדשה" שלדעתו
33 מחפה על סחר בילדים ונשים. לדעות אלה יש תומכים ומתנגדים בציבור, וגם בקרב להט"ב. לא כל מי
34 שרואה עצמו להט"ב תומך בפונדקאות שלדעת התובעים היא סחר בנשים, או בסחר בזרעם של גברים,
35 או ברחמן וביציותיהן של נשים, תוך הסתרת האבהות והאמהות הביולוגית מילדיהם, והתובעים

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 הביאו דוגמאות לכך. כך גם בנושא ביטול ההבחנה האובייקטיבית בין זכר לנקבה. נשים סטרייטיות
2 ולסביות מרגישות מאויימות מזכרים המתחזים לנשים. התובעים היפנו למאמר שפורסם בכתב העת
3 "השילוח" הסוקר את חילוקי הדעות בתוך הקהילה הגאה ביחס לשינויי מין. הטענה שבחורים
4 במשפחה ומיכאל פואה עוסקים בהדרה ובהשנאה היא חלק ממסע השתקה והפחדה לא לגיטימי.
5
6 36. לטענת התובעים, הנתבע הוסיף בתיק המוצגים שני פרסומים מדף הפייסבוק של התובעים
7 שלא הובאו בכתב ההגנה וזו הרחבת חזית אסורה. למען הזהירות טענו שמדובר בפרסומים לגיטימיים
8 וכשרים. האחד הוא ציטוט והתייחסות למאמר של הרב יוני לביא שפורסם בערוץ 7, והשני הוא פוסט
9 ביחס לקשר בין מחלת אבעבועות הקוף ליחסי מין בין גברים לגברים, כעולה מכתבה שפורסמה באתר
10 YNET, שדיברה על סיכון מוגבר לתחלואה בגברים שמקיימים יחסי מין עם גברים. התובעים הביאו
11 את הדברים כביקורת על הנסיון להשתיק מידע רפואי מתוך חשש ופחד, וזכותם לצטט את המחקרים
12 ולפרשם כרצונם.
13
14 37. התובעים טענו לנזק שנגרם להם ושליטת חירותם וזכותם להתארגן, הפיכת השקעתם הרבה
15 בארגון התא ובכנס חסרת תוחלת יחד עם עגמת הנפש ואובדן המוניטין, והשקעת מאמצים רבים
16 ומיותרים להגנת חירותם וזכויותיהם. לטענתם אין לחירות מחיר, אך צריך להיות מחיר כואב וכבד
17 למי שפוגע בחירותו של אדם, והם השקיעו משאבים רבים כולל מהלך שלא צלח מסיבות פרוצדורה
18 מול בג"צ שבו חויבו בהוצאות בסך 5,000 ₪. אמנם הם ערים לכך שאין מדובר בתביעת נזיקין שאין
19 לה מקום במשפט המינהלי, אלא הבהרה שהוצאות המשפט גבוהות מאוד מעבר לשכר טרחת עורך
20 דין. על כן, ביקשו התובעים להורות לנתבע לאפשר להם לפעול באופן חופשי בטכניון ככל תא אחר,
21 תחת השם בוחרים במשפחה בטכניון ובסמליל כפי שהוא, ולשלם את הנזק ועגמת הנפש שנגרמו להם,
22 בתוספת הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין. כבר עתה אומר, שהתביעה לא הוגשה "במשפט
23 המינהלי" אלא כתביעה אזרחית, ואף שהיה בידי התובעים לתבוע נזקים, לא הגישו תביעת נזקים
24 אלא תביעה לסעד הצהרתי בלבד, כעולה מפירוט הסעד המבוקש בכתב התביעה.
25
26 38. לטענת הנתבע בסיכומיו, עניינה של התביעה בהחלטה של הטכניון לאסור ולמנוע כל זיקה בין
27 הארגון האנטי-להט"בי בוחרים במשפחה לבין הטכניון, בשני ראשים – האחד, שלא תהיה כריכה בין
28 השם בוחרים במשפחה לבין שם הטכניון, ולא ייעשה שימוש לצד השם בוחרים במשפחה באלמנטים
29 מתוך סמליל הטכניון שיש בהם לייצר זיהוי בין בוחרים במשפחה לטכניון. השני, שלא יתקיימו
30 במרחבי הטכניון אירועים תחת השם בוחרים במשפחה בטכניון ותוך שימוש באלמנטים מתוך סמליל
31 הטכניון, שיש בהם לייצר זיהוי בין בוחרים במשפחה לבין הטכניון. לטענת הנתבע, נמסר לתובעים
32 שככל שהם מעוניינים לקיים אירועים שלא תחת זיהוי עם בוחרים במשפחה, אלה ייבדקו ויוכלו
33 להיות מאושרים לפי בקשה על פי נוהל הטכניון. לטענתו, יש לו זכות בנכסיו הקנייניים, ובכלל זה
34 בשמו ובסמליל שלו, ושאלה לא יהיו מזוהים עם ארגון ארצי שערכיו סותרים. זכותו וחובתו על פי
35 מסמכי ההתאגדות שלו, תקנוניו ונהליו, למנוע השמעה והדהוד של דברי שנאה, ביוש והדרה ביחס

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 לקבוצות מיעוט, בפרט קבוצות מוחלשות, גוברת על זכותם של סטודנטים להשמיע ביטויים אלה
2 בתוך הקמפוס. לטענתו, התעקשות הסטודנטים לקיים את האירועים תחת השם בוחרים במשפחה
3 בטכניון תוך שימוש בסמליל הטכניון מצביעה על כוונתם ליצור מצג שווא של זיקה בין הטכניון לארגון
4 הארצי.
5
6 39. הנתבע חזר על טענותיו בכתב ההגנה, וחזר וטען שהדברים שאמר מיכאל פואה באירוע
7 הראשון הקימו בקמפוס מהומה רבתי בשל הביטויים שבהם השתמש. ציבורים בלתי מבוטלים בתוך
8 הקמפוס הבינו את הדברים ככאלה שנועדו לעודד בקרב ציבור השומעים רגשות ופעולות של שנאה
9 וסלידה. להסיר ספק, הנתבע לא היפנה לראיות כלשהן לטענה זו.
10
11 40. לטענת הנתבע, בסמוך לאחר האירוע הראשון התברר שהוא פורסם כאירוע של ארגון בוחרים
12 במשפחה, ושם המארגנים הוצג כ-"בוחרים במשפחה בטכניון", תוך שימוש באלמנטים מתוך סמליל
13 הטכניון. לאחר שהתברר לטכניון שארגון בוחרים במשפחה מוצג כבעל זיקה לטכניון, גם שמית וגם
14 עיצובית, שלח נשיא הטכניון ביום 20.12.22 מכתב למיכאל פואה יושב ראש הארגון, בו אסר על
15 הארגון להציג עצמו כבעל זיקה לטכניון, להשתמש בלוגו של הטכניון או להשתמש במרחב הטכניוני
16 בכל דרך. לטענתו, לא יכולה להיות מחלוקת שמיכאל פואה הוא הרוח החיה מאחורי פעילות בוחרים
17 במשפחה בטכניון ומאחורי התביעה. עו"ד ליטווק המייצג את התובעים בתביעה זו, מייצג את מר
18 פואה בתיקים אחרים, ונוכחותו בדיונים בבית המשפט מדברת בעד עצמה. תמוה שהנתבע מנסה
19 להוכיח זהות בין שני גופים על ידי עורך הדין הזהה. האם יש זהות בין כל הלקוחות של משרד ב"כ
20 הנתבע?
21
22 41. הנתבע טען, שבמסגרת התכתבות עם הסטודנטית שביקשה את האירוע השני, הבהיר הטכניון
23 שארגון בוחרים במשפחה אינו יכול לעשות שימוש בסמליל הטכניון או לקיים אירועים במרחב
24 הטכניוני. בתשובה התקבלה הודעת התובע 1 בה הוצגו הדוברים באירוע וכי האירוע מתקיים ללא
25 שיתוף ארגון בוחרים במשפחה, אך לאור הפרסומים שיצרו זיהוי חד-משמעי בין בוחרים במשפחה
26 לבין הטכניון, למרות תגובתו המיתממת של התובע 1, עשה הטכניון שימוש בסמכותו בהתאם לנוהל
27 והודיע שלא ניתן לקיים את האירוע בטכניון אלא ללא זיהוי עם ארגון בוחרים במשפחה. לדברי
28 הנתבע, הזיהוי בין ארגון בוחרים במשפחה לבין הטכניון הוא זיהוי מאולץ ונלוז הפוגע בטכניון ובבני
29 ובנות קהילת הטכניון. זכותה של קבוצת סטודנטים לערוך אירועים תחת חסות מוצהרת של ארגון
30 ארצי שערכיו וסדר היום שלו פוגעים בטכניון נסוגה מפני זכותו של הטכניון להגן על עצמו, על שמו
31 הטוב ועל הבאים בשעריו. ביטויים אלה פוגעים קשות במרקם החיים בטכניון והם הפרה של מסגרת
32 היחסים החוזית בין הצדדים עליהם חולשים מסמכי הכינון של הטכניון, תקנוניו ונהליו.
33
34 42. הנתבע חזר על טענותיו בכתב ההגנה בדבר ארגון בוחרים במשפחה ועמדותיו, והוסיף כי
35 עמדותיו של הארגון עולות גם מפרסומים בפייסבוק, שם פירסם קישור למאמר בנוגע ל"טכניקות בהן

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166-08 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 פועלת המהפכה של ארגוני פירוק המשפחה", תחת הכותרת "הטרור הלהט"בי בפעולה" (מוצג 18).
2 בנוסף טען הנתבע שבדף הפייסבוק של בוחרים במשפחה בטכניון, פורסם קישור למאמר בנוגע לקשר
3 כביכול בין מחלת אבעבועות הקוף ליחסים הומוסקסואליים, כשלצידו פרשנות של כותב הפוסט לפיה
4 המחלה הזו אינה המחלה היחידה שהיא תוצאה של יחסי מין בין גברים, וכך גם האיידס, ולמה מנסים
5 לטאטא את העובדה הזו ולא מסיקים מסקנות אחראיות ומצילות חיים. לדבריו, עולה מכך שפעילות
6 הארגון והעומד בראשו מיכאל פואה מיועדת להלך אימים על קהלת הלהט"ב והטרנס בישראל,
7 להוביל ולהנהיג את המלחמה להדרת אוכלוסיות אלה מהחברה הישראלית, ומהמרחב הציבורי,
8 ולמנוע ולשלול זכויות אדם ואזרח מהנמנים על קהילות אלה, ולעודד שנאה ושליטת קיומן של
9 משפחות אחרות שאינן המשפחה המסורתית כפי שהארגון מגדיר אותה. לדבריו, הדבר החמור
10 והמהותי הוא הקשר שנוצר מהדבקת שם הארגון בוחרים במשפחה והמטען הערכי הגלום בו לשם
11 טכניון, שהמוניטין הבינלאומי שלו הוא בגדר ידיעה שיפוטית שאינה טעונה הוכחה. חופש הביטוי של
12 סטודנטים נסוג מפני הפגיעה בטכניון, בקהילת הטכניון, ובאנשי טכניון שארגון בוחרים במשפחה
13 מפיץ לגביהם מסרי שנאה ביוש והשפלה, ומקומם של אלה לא יכירם בחצרי הטכניון ובמרחבו
14 הפיזיים הרוחניים והדיגיטליים.

15
16 43. אשר לטענת התובעים שזו הרחבת חזית טען הנתבע שזו אינה הרחבת חזית אלא ראיות
17 שצורפו כדי להראות את העמדות של ארגון בוחרים במשפחה והפעולות שהם נוקטים כלפי אוכלוסיית
18 הלהט"ב, לרבות פרסום מאמרים המציגים את אוכלוסיית הלהט"ב כמפיצי מחלות. כתב ההגנה עוסק
19 באופן נרחב באופיו של ארגון בוחרים במשפחה ועמדותיו. לטענת הנתבע, יש לתמוה על כך שהתובעים
20 המבקשים להיות מזוהים עם ארגון בוחרים במשפחה מנסים למנוע הצגת עמדותיו של ארגון זה
21 בהליך משפטי שתכליתו בירור האמת.

22
23 44. לטענת הנתבע, אין פסול בהחלטת הטכניון והיא לא פגיעה אסורה בחופש הביטוי או
24 ההתארגנות של הסטודנטים, ולא הפלייה אסורה. הטכניון רשאי ואף חייב למנוע היווצרות זיקה בינו
25 לבין ארגון בוחרים במשפחה שהוא ארגון ארצי ללא קשר לאקדמיה או לטכניון, ובהתאם לכך גם בינו
26 לבין התארגנות סטודנטים להט"ב בפוביית המבקשת להקים קשר בין בוחרים במשפחה לבין הטכניון,
27 המוניטין שלו והאכסניה שלו. הטכניון רשאי וחייב להגן על קהילת הטכניון מפני התארגנויות שמהותן
28 שנאה והסתה ולספק הגנה נאותה לשיגרת חיים בטוחה וטובה בקמפוס. לפי פסיקת בית המשפט
29 העליון, ביטויי שנאה כלפי קבוצת מיעוט מוחלשת אינם רק פגיעה ברגשות, "אלא שהוא בעל חומרה
30 יתרה ומשקל יתר שעשוי להיות הרסני" (בג"צ 2194/06 מפלגת שינוי מפלגת המרכז נ' יושבת ראש
31 ועדת הבחירות המרכזית [ניתן 28.6.06]). להסיר ספק אבהיר כבר עתה, שהבאתי חלק מהטענה
32 כציטוט מטענת הנתבע בסיכומיו, משום שזו פרשנות הנתבע לפסק הדין. פסק הדין, שאביא מתוכו
33 בהמשך, אינו משתמש בביטויים "חומרה יתרה", "משקל יתר" או "הרסני".

34

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 45. הנתבע טען שהוא פועל בהתאם לחוקתו כמוסד ליברלי הרואה בעקרונות חירות הפרט
2 והשוויון כערכים עליוניים. ביטויי שנאה, ביוש והשפלה שיש בהם לפגוע באוכלוסיות מיעוט מוחלטות
3 ולהביא להדרתן הם הפרה ברורה של החוזה המתקיים בין הטכניון לסטודנטים שלו והם אסורים
4 בקמפוס ולא יאושרו. ביטויי השנאה בענייננו לטענת הנתבע הוא עצם הזיהוי של האירוע עם ארגון
5 בוחרים במשפחה שעל אגידת השנאה והביוש שלו טען הנתבע. לטענתו, העובדה שפרסומים אינם
6 כוללים הסתה לאלימות או קריאה לפעולה כלשהי כנגד אוכלוסיות, אין פירושה שלא מדובר בהתקפה
7 ישירה. "די בשפה הבוטה המבזה והמשפילה כלפי אוכלוסיות שונות כדי לסווג את הפרסומים
8 כהתקפה ישירה כלפיהן כלשונה בכללי הקהילה" (ע"א 1770/21 אמיר חצרוני נ' פייסבוק [ניתן
9
10
11 46. לטענת הנתבע, על מנת להבטיח את המשך קיומו כמוסד ליברלי המאפשר לכל פרט חירות
12 לחיות את חייו כראות עיניו, על הטכניון להמשיך ולהקפיד שכל אירוע המתקיים בין כתליו שומר על
13 כבודו, כבוד באי הטכניון וערכיו, ואינו מפר את ההסכמים המחייבים בינו לבין בית הטכניון כולו.
14 במותיו של הטכניון אין יכולות לשמש להוקעה של ציבורים לגיטימיים ולאירוע שזיהויו עם ארגון
15 מסוים יהווה ביטוי לשנאה כלפי אוכלוסיות שלמות והיחידים המרכיבים אותן. הוקעה של ציבורים
16 שלמים מנוגדת לחוקת הטכניון ומהווה פגיעה בכבוד הטכניון ובכבוד אנשי הטכניון. עמדותיו של
17 הארגון בוחרים במשפחה ברורות וידועות, והוא ידוע בחוסר הסובלנות שלו לכל סוג משפחה אחר
18 שאינו המשפחה המסורתית של אבא אמא וילדים, שולל את קיומם של כל סוגי המשפחות האחרות
19 ופועל להשנאה ביוש והדרה של אוכלוסיות הלהט"ב והטרנס. על כן קיבל הטכניון החלטה שלא
20 לאפשר זיקה בין הארגון לבין הטכניון ופעולה של הארגון במרחבי הטכניון. החלטה זו מוצדקת על
21 ידי הדין וההלכה הפסוקה לפיהם חברה סובלנית ליברלית ודמוקרטית נדרשת במקרים חריגים שלא
22 להיות סובלנית כלפי המנסים לנצל את הסובלנות והערכים הדמוקרטיים הליברליים על מנת לקדם
23 ערכים ועמדות אנטי סובלניים ואנטי ליברליים (ע"פ 6696/96 בנימין כהנא נ' מדינת ישראל פ"ד נב
24 (1) 535). אין בהחלטות הטכניון כדי למנוע מהתובעים לערוך פעילויות כמו פעילות חנוכה או פנל על
25 חיי המשפחה והלימודים ברוח המסורת היהודית, ובלבד שאלה לא ייערכו בקשר עם ארגון בוחרים
26 במשפחה, ולכן אין לומר שהטכניון פוגע בחופש הביטוי של התובעים. אף אם יש בהחלטות כדי להגביל
27 את זכותם של התובעים, מדובר בהגבלה שולית ומוצדקת בשל אינטרסים ערכיים וזכויות אחרות. גם
28 חוק זכויות הסטודנט אינו נותן לסטודנט חופש ביטוי בלתי מוגבל, וגם כלליו של הטכניון אינם
29 מצדיקים אירוע בשיתוף ארגון בוחרים במשפחה.
30
31 47. לטענת הנתבע, כלל ידוע הוא שבתי משפט אינם מתערבים בהחלטות של מוסד אקדמי ואינם
32 מחליפים את שיקול דעתם בשיקול דעתו. מוסד מתוקצב להשכלה גבוהה נהנה מחופש אקדמי ומנהלי
33 לפי סעיף 15 לחוק המועצה להשכלה גבוהה. לטענתו, אפילו היה הטכניון גוף דו מהותי, נטייתו של
34 בית המשפט להתערב בשיקול דעתו של גוף כזה קטנה מנכונותו להתערב בהחלטות רשות ציבורית, כל
35 שכן כאשר מעולם לא נפסק שהטכניון הוא גוף דו מהותי (ע"מ 7151/04 הטכניון נ' ליאור דץ (ניתן

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 14.3.05). לטענת הנתבע, כל עוד לא הוכח שהחלטה התקבלה בהעדר תום לב, מתוך שיקולים זרים
2 או באופן שרירותי, אין מקום להתערב בהחלטותיו (ע"א 3414/93 און נ' מפעלי בורסת היהלומים
3 (ניתן 29.11.95). לטענת הנתבע, התובעים לא הוכיחו שהחלטות הטכניון למנוע זיקה בינו לבין ארגון
4 בוחרים במשפחה התקבלו בחוסר תום לב, מתוך שיקולים זרים, באופן שרירותי או חורגות ממתחם
5 הסבירות באופן קיצוני. טענות התובעים כאילו דעותיו האישיות של נשיא הטכניון התומך
6 באוכלוסיית הלהט"ב הביאו להחלטות האמורות חסרות כל בסיס ודינן להידחות. לא היתה כוונה
7 מצד הטכניון או מצד נשיא הטכניון להשתיק דעות או למנוע את השמעתן, וכפי שעולה באופן ברור
8 מהחלטת הטכניון מיום 2.5.23, הטכניון לא פסל את האירוע כשלעצמו, ולא את הדוברים ולא בחן
9 את התוכן העתידי להישמע בו. הטכניון גאה בהיותו מוסד ליברלי הפועל לפי חוקתו ומקבל את כל
10 האוכלוסיה בלי הבדל גזע, דת, לאום, מין, העדפה מינית או כל הבדל אחר. דווקא בשל כך אינו יכול
11 לאפשר פגיעה בכבודו ובשמו הטוב על ידי זיהויו עם ארגון שבמהותו שולל את קיומן של אוכלוסיות
12 שלמות. הדבר היחיד שהחלטות הטכניון ביקשו למנוע הוא יצירת זיקה או זיהויו כלשהו בין הטכניון,
13 שמו הטוב והמוניטין שלו לבין ארגון בוחרים במשפחה. לדעת הנתבע, קיום אירוע פומבי בחצרי
14 הטכניון, ופרסום האירוע כאירוע של בוחרים במשפחה בטכניון תוך שימוש בסמליל הטכניון, יוצרים
15 זיקה בין הטכניון לבין ארגון בוחרים במשפחה שאותה הוא זכאי למנוע.
16
- 17 48. לטענת הנתבע, אין מחלוקת שהטכניון הוא בעל זכות היוצרים בסמליל הטכניון. זהו סימן
18 מסחר רשום וסימן מסחר מוכר כמשמעותו בפקודת סימני המסחר. על כן, לטכניון זכות בלעדית
19 לעשות שימוש בשמו ובסמלו ולתת רשות או למנוע מאחרים לעשות שימוש בסמליל. התובעים לא
20 קיבלו מעולם הסכמה מפורשת של הטכניון לשימוש בשם הטכניון או סמלו. לטענת הנתבע, טענת
21 התובעים שניתן ללמוד על הסכמה בלתי חוזרת לעשיית שימוש בסמליל משום שנשיא הטכניון החזיק
22 פרסום שעליו הסמליל בוחרים במשפחה בטכניון היא טענה אבסורדית. לא הוכח שהנשיא ראה את
23 הסמליל והיה מודע אליו, וגם אם היה רואה את הסמליל, לא ניתן ללמוד מכך על הסכמה של הטכניון
24 לעשות שימוש בסמליל. כבר ביום 20.12.22, לאחר קיום האירוע הראשון, כשהגיע לטכניון מידע על
25 השימוש שעושה ארגון בוחרים במשפחה או מי מטעמו בסמליל הטכניון, הבהיר נשיא הטכניון לארגון
26 בוחרים במשפחה שאסור לו להציג עצמו כבעל זיקה לטכניון ואסור לו לעשות שימוש בסמליל
27 הטכניון. לטענת הנתבע, לא ידע על השימוש בסמליל לפני קיום האירוע הראשון, וחזר על האיסור
28 לעשות בסמליל גם בהחלטתו מ- 2.5.24 ובתכתובות שקדמו לכך. לא ניתנה לתובעים או לארגון
29 בוחרים במשפחה או למי מטעמם הסכמה לעשות שימוש בסמליל הטכניון, גם לא בשתיקה או
30 בהתנהגות, וזמן קצר לאחר שהחלו לעשות בו שימוש הובהר להם ששימוש זה אסור.
31
- 32 49. לטענת הנתבע, במהלך אפריל 2024 פורסם נוהל לשימוש בשם הטכניון וסמלו שהעלה על
33 הכתב את המובן מאליו. לטענת התובעים עצמם טענו בכתב התביעה שאילו היה הנתבע מפרסם
34 כללים או תקנון המחייב את כל באי הקמפוס בנושאים אלה, הם היו פועלים לאורם. על כן, משעה
35 שפירסם הנתבע נוהל המחייב את כל באי הטכניון, גם לשיטת התובעים הם נדרשים לעמוד בנוהל זה

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 מרגע פרסומו, ועל כן בית המשפט אינו יכול להורות כמבוקש בכתב התביעה שהנתבע יסיר את
2 דרישתו להסרת שם הטכניון משם התא, ומדרישתו לשינוי הסמליל של התא.
3
4 50. הנתבע טען שלא היתה הפלייה כלשהי כלפי התובעים או כלפי ההתארגנות המכנה עצמה
5 "בוחרים במשפחה בטכניון". באף אחת מהבקשות האחרות לקיום פעילות פומבית שהוגשו ואושרו
6 על ידי הטכניון לא נוצרה פסיקה בין הגוף שביקש לקיים את האירוע לבין הטכניון. אף אחד מהגופים
7 שביקשו לקיים אירועים לא עשה שימוש בשם ובסמליל של הטכניון, ולא פרסם את האירוע באופן
8 שניתן ללמוד מהפרסום כאילו הטכניון נותן את חסותו לאירוע, כך שלא נדרש לבחון את השאלה
9 הבאה, האם הזיקה שנוצרת פוגעת בכבוד הטכניון וערכיו או באינטרס כלשהו של באי הטכניון.
10 בהתייחס למוצג 20, טען הנתבע שמדובר באירוע טכניוני שנערך בחסות דיקנט הסטודנטים. על כן,
11 אין ראייה שההתייחסות לתובעים היתה שונה מאשר לכל סטודנט או התאגדות שביקשו לקיים אירוע
12 פומבי בטכניון.
13

14 51. לטענת הנתבע, טענות התובעים באשר לנזק שנגרם להם הן הרחבת חזית, ולא נטענו בכתב
15 התביעה. כמו כן, יש למחוק את טענות התובעים בדבר שיחות בעל-פה בינם לבין סמנכ"לית התפעול.
16 למעלה מן הצורך נטען שעל פי החשבונית שצורפה, מימון ההליכים המשפטיים של התובעים לא נעשה
17 על ידם אלא על ידי מר מיכאל פואה או מי מטעמו ולא על ידי התובעים.
18

19 52. אשר לסעדים המבוקשים, טען הנתבע, שהמונח "תא סטודנטים" חסר משמעות משפטית
20 ואינו זוכה להסדרה תקנונית, ואין לו זכויות ייחודיות. על מנת שסטודנט או עובד או התארגנות
21 סטודנטים בטכניון יוכלו לקיים פעילות פומבית בטכניון, עליהם להגיש בקשה מתאימה לפי הנוהל
22 ולא לפעול באופן חופשי. על כן, אין התובעים זכאים לסעד המבוקש על ידם, ויש לדחות את התביעה.
23

דיון והכרעה

24
25
26 53. הנתבע שב וטען שהוא מוסד ליברלי, ומן הראוי לאפשר לו לפעול כמוסד ליברלי. לא ברורה
27 משמעות התווית "ליברלי" בהקשר זה. האם מוסד "ליברלי" הוא מוסד המגביל התארגנות והשמעת
28 דעות, או מוסד שאינו מגביל התארגנות והשמעת דעות? האם מוסד "ליברלי" הוא מוסד המאפשר רק
29 ביטוי דעותיהם של אותם אנשים הטוענים שהם ליברליים, או שהוא מוסד המאפשר השמעת
30 דעותיהם של אנשים שטוענים שהם ליברליים, וגם אנשים הטוענים שהם אנרכיסטים, אנשים
31 הטוענים שהם שמרנים, אנשים הטוענים שהם דתיים, ואנשים אחרים? אולי הטענה הזו קשורה
32 לטענת הנתבע שהוא מוכר כאחד מבין 100 המוסדות להשכלה גבוהה הטובים בעולם, שכבר תמהתי
33 על הקשר בינה לבין העניינים הנדונים בתביעה זו. אולי מסתתרת כאן טענה לפיה יש קשר בין מידת
34 ה"ליברליות" של המוסד, תהא אשר תהא משמעותו של מושג זה, לבין מיקומו ברשימת המוסדות
35 להשכלה גבוהה, אך טענה זו לא נטענה במפורש ולא הוכחה אף לכאורה, ועל דרך ההשערה יש להניח

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 שהרשימה כוללת גם מוסדות בסין הקומוניסטית ומוסדות שאינם רואים עצמם כליברלים. מכל
2 מקום, אם אכן הטכניון מוכר כאחד מבין 100 המוסדות להשכלה גבוהה הטובים בעולם (ובניגוד
3 לטענת הנתבע, אין לבית המשפט ידיעה שיפוטית בעניין זה), אין זה משנה כלל את זכויותיו וחובותיו,
4 וזכויותיו וחובותיו על פי הדין זהות למוסד להשכלה גבוהה הנמצא במקום ה- 300 או במקום ה- 500
5 באותה רשימה.

6
7 54. על פי הראיות שהוצגו בפניי הטכניון אינו מצהיר על עצמו כ"מוסד ליברלי". תווית זו אינה
8 מופיעה בחוקת הטכניון ואינה בין יעדי המוסד – להפיץ את הדעת, לקדם את הדעת בדרך המחקר
9 הטהור והשימושי, להקנות לסטודנטים ערכי חינוך כלליים, לשרת את מדינת ישראל ואת
10 אוכלוסייתה, וכל זאת מבלי להפלות איש מסיבת גזע, דת, לאום או מין. הסמכויות שהוקנו לטכניון
11 על פי חוקתו עסקו במימוש יעדים אלה. גם נוהל קיום פעילויות פומביות בשטח הטכניון לא קבע
12 שמטרתו ניהול הטכניון כ"מוסד ליברלי", אלא להסדיר את נושא ההתארגנות וההפגנה בשטח
13 הטכניון, תוך קביעת איזונים הולמים בין חופש הביטוי וההפגנה לבין שמירה על הסדר הציבורי ועל
14 כבוד הטכניון. חופש ביטוי והפגנה אינו זהה להיותו של המוסד ליברלי. חופש ביטוי והפגנה תוך
15 שמירה על הסדר הציבורי ועל כבוד הטכניון הם כללי המשחק הציבורי השמורים ומחייבים ליברליים,
16 שמרניים וכל מי שמגדיר עצמו לפי כל תווית שהיא. על כן, אתעלם מהתווית הליברלית שמבקש הנתבע
17 לייחס לעצמו, ואתייחס לזכויות ולחובות על פי המסמכים שהנתבע טוען שהם החוזה בינו לבין
18 הסטודנטים, ובכפוף להוראות הדין.

19
20 55. הנתבע שב וטען שאין משמעות משפטית לביטוי "תא סטודנטים" ואין לייחס להתארגנות
21 ספונטנית של סטודנטים שאינה מוסדרת כמעמד משפטי שנלוות לו זכויות ייחודיות. כך גם טען
22 במסגרת הליכי גילוי מסמכים, כאשר סירב לגלות את כל הבקשות לקיום אירועים פומביים שהוגשו
23 על ידי תאי סטודנטים, בטענה שאין תאי סטודנטים בטכניון. לעומת זאת, הנתבע מתייחס בטענותיו
24 לקבוצות שונות כגופים ולא כפרטים, אף שאינם אישיות משפטית מוסדרת, ואין להם מעמד במשפט
25 מדינת ישראל. כך לגבי מה שהנתבע קרא "הארגון הארצי בוחרים במשפחה", שהוא עצמו טען שאינו
26 תאגיד רשום בישראל, אך לטענתו זהו ארגון שיש לו עמדות, הוא פועל במדינת ישראל, נוקט פעולות
27 אקטיביות, ויש לו קיום במציאות אף שאין לו קיום מוסדר במשפט, ואינו משולל זכויות מטעם שאינו
28 מאוגד, אלא משום שלדעת הנתבע אין לו מקום בזירה הציבורית. כך מתייחס הנתבע ל"קהילת
29 הטכניון" אף שאין לה מעמד משפטי, והוא מתייחס ל"אוכלוסיית הלהט"ב והטרנס" (כגון סעיף 46
30 לכתב ההגנה) אף שאין לה מעמד משפטי, כמי שיש לה זכויות לפי טבלת הופלד שכן אסור לפגוע בה.
31 אין ספק שלאדם המגדיר עצמו להט"ב או טרנס יש זכויות אישיות, אך הנתבע טוען לזכויות של
32 האוכלוסייה ולא דווקא של הפרטים המרכיבים אותה, למרות האוכלוסייה אינה בעלת מעמד משפטי
33 מוסדר.

34

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 56. יתר על כן, הנתבע בחר שלא להכחיש במפורש את הטענות בסעיפים 32-34 לכתב התביעה
2 בדבר תפקידו של תא הסטודנטים הנקרא בכתב התביעה "התא הגאה בטכניון" ובסיכומי התובעים
3 "האחוה הגאה בטכניון". על פי תקנה 14, מה שלא הכחיש הנתבע במפורש בכתב הגנתו נחשב כעובדה
4 שהוא מודה בה. הנתבע לא הכחיש ולא התייחס לטענה הנתמכת במוצג 16 למוצגי התובעים, בדבר
5 פוסט שפירסם אחד מחברי התא הגאה לפיו ניתנה לו, בעקבות מאבק, הבטחה למנוע את פעילות
6 ארגון בוחרים במשפחה בקמפוס, ואת מוצג 17 שהוא פרסום של האחוה הגאה בטכניון, הכולל את
7 סמל הטכניון בדבר פגישה מצולמת של התא עם נשיא הטכניון שבה הבטיח שכולם ירגישו שייכים
8 בטכניון. הנתבע עצמו צירף כמוצג 17 את מכתבו של "מנהל האחוה הסטודנטאית הגאה", מיום
9 14.6.22 המספר על יסוד האחוה הגאה בטכניון בשנת 2001, ופונה מטעמים. כך עולה גם בפרסום
10 אירוע של האחוה הגאה ביום 15.6.22, בשיתוף לשכת דיקן הסטודנטים בטכניון כאשר הסמליל של
11 האחוה הגאה זהה לסמליל של לשכת דיקן הסטודנטים (מוצג 20). מסתבר, שהנתבע מכיר בקיומו
12 של תא סטודנטים אם קוראים לו "אחוה". יש להניח שההכרה בקיומה של אחווה אינה מותנית בכך
13 שהאחוה גם גאה. מכאן, שיש לדחות את טענת הנתבע לפיה אין להכיר בתא סטודנטים בטכניון, אך
14 התובעים ישקלו אם להחליף את שם ההתארגנות שלהם מ-"תא בוחרים במשפחה בטכניון" ל-
15 "אחוות בוחרים במשפחה בטכניון", ובא לציון גואל.
16
- 17 57. אני דוחה את טענת הנתבע בסעיף 88 כאילו האירוע במוצג 20 הוא "אירוע טכניוני שנערך
18 בחסות דיקנט הסטודנטים". נאמר במוצג 20 "האחוה הגאה ולשכת דיקן הסטודנטים מזמינים
19 אותכם לחגוג גאוה! במקום יהיו דוכנים והסברה של האחוה הגאה...". זה אירוע של האחוה הגאה
20 בשיתוף לשכת דיקן הסטודנטים. נוהל קיום פעילויות פומביות קובע שכל פעילות פומבית בשטח
21 הטכניון טעונה היתר מאת רשות ההיתר. פעילות פומבית הוגדרה כ"ארגון ו/או השתתפות באחת
22 מאלה: ..חלוקה והפצה של כרוזים.. הצבת דוכן החתמה ולרבות כל פעילות פומבית". כלומר, היה על
23 האחוה הגאה לבקש היתר הן כמארגנת והן כמשתתפת. אף אם דיקן הסטודנטים היה מארגן את
24 הפעילות לבדו, ללא האחוה הגאה, היה צורך בהיתר להשתתפות בפעילות על פי הגדרת הנוהל.
25 בבדיקת כל הבקשות שהוגשו לקיום פעילות פומבית אין בקשה של האחוה הגאה או סטודנט כלשהו
26 לארגן או להשתתף בפעילות הפומבית הזו, וכנראה הנתבע סבר שהאחוה הגאה או סטודנט המשתתף
27 בה פטורים מהוראות הנוהל.
28
- 29 58. נוהל קיום פעילויות פומביות נעשה מתוך הכרה "בזכותן של קבוצות להתארגן", אך קבע שמי
30 שיכול לבקש לקיים פעילויות פומביות בשטח הטכניון הוא רק "אגודת הסטודנטים, סטודנט, איש
31 סגל או עובד טכניון". לא ניתנה אפשרות לקבוצות להתארגן לבקש קיום פעילות פומבית בשטח
32 הטכניון, ומכך יש להסיק שהזכות של הסטודנטים להתארגן בתאים או בקבוצות ממומשת באמצעות
33 בקשה של אחד מהנציגים של הקבוצה שהוא סטודנט, איש סגל או עובד טכניון. אין התניה בנוהל
34 בדבר המעמד המשפטי של הקבוצה. אולי זו הסיבה שבסעיף 89 לסיכומי טען הנתבע שלא היתה
35 התייחסות שונה לתובעים מההתייחסות של הנתבע לכל סטודנט אחר או התאגדות של סטודנטים

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 שביקשו לקיים אירוע פומבי בטכניון. אף אחת מהבקשות לא הוגשה על ידי "התאגדות של
2 סטודנטים", משום שהנוהל אינו מאפשר הגשת בקשה אלא על ידי איש הטכניון. כאמור, הנתבע עצמו
3 מכיר בעובדה שבמציאות ובטכניון יש התאגדויות של סטודנטים, וסטודנטים פונים מטעם
4 ההתאגדויות, ואין זה משנה אם קוראים להתאגדות "תא סטודנטים" או "אחוזה". להתאגדויות אלו
5 המשקפות את הזכות להתארגן כרצונם של הסטודנטים יש זכויות, וניתן לאכוף אותן.
6
- 7 59. אני דוחה את טענת הנתבע כאילו אין בהחלטותיו פגיעה בחופש הדעה או בחופש ההתארגנות
8 של התובעים, וכאילו אין הנתבע בודק את תוכנו של האירוע. מלבד העובדה שבבקשות אחרות שהוצגו
9 בדק הנתבע את תוכנו של האירוע ובהתאם לכך נתן את אישורו, במקרה של התובעים הנתבע אוסר
10 על התובעים להתארגן בזיקה לארגון הארצי בוחרים במשפחה, וקובע שמותר להם להתארגן רק ללא
11 זיקה לארגון בוחרים במשפחה, והנתבע אוסר על התובעים להביע דעות שהם דעותיו של ארגון בוחרים
12 במשפחה, ולשמוע את הרצאתו של מיכאל פואה מארגון בוחרים במשפחה. האמירה כאילו הנתבע
13 אינו פוגע בזכותם של התובעים להבעת דעתם ולהתארגנות שכן הוא רק אוסר עליהם לפעול בזיקה
14 לארגון בוחרים במשפחה, להביע דעות דומות ולשמוע דעות דומות לארגון בוחרים במשפחה, היא
15 אמירה מיתממת. השאלה שיש לדון בה היא האם זכויותיהם של התובעים, שאינן זכויות מוחלטות
16 אלא כפופות לזכויות אחרות, הוגבלו כדין בכך שנמנע מהם להתארגן ולהביע את דעותיהם אם מדובר
17 בזיקה לארגון ובדעות דומות לארגון. אין מקום לומר שהזכויות לא הוגבלו.
18
- 19 60. ההחלטה המרכזית של הנתבע בהקשר זה היא מכתבו של נשיא הטכניון למיכאל פואה
20 מארגון בוחרים במשפחה מיום 20.12.22, בו הודיע למיכאל פואה שהוא אוסר על ארגון בוחרים
21 במשפחה להציג עצמו כבעל זיקה לטכניון, לאזכר את שמו של הטכניון, או להשתמש במרחב הטכניוני.
22 החלטות מאוחרות יותר הסתמכו על מכתב זה, ואין בהן נימוקים נוספים על ההפנייה לאותו מכתב.
23 כך, במכתבה של סמנכ"לית התפעול מיום 27.4.23 נאמר שבטופס הבקשה לקיום האירוע נאמר שהוא
24 בשיתוף "בוחרים במשפחה/תא" וביקשו לדעת את מהות הזיקה, תוך אזכור מכתב נשיא הטכניון
25 מיום 20.12.22 לפיו מנוע הארגון מלהשתמש בסמליל הטכניון או לקיים אירועים במרחב הטכניוני.
26 כך, במכתבו של סרגיי מכלין מיחידת הבטחון והחירום מיום 2.5.23, בו נאמר שלפי מכתב נשיא
27 הטכניון מיום 20.12.22 נאסר כאמור, והשימוש בשם הארגון מגלה זיקה מהותית שלו לאירוע, ולכן
28 לא יוכל להתקיים. מכתב התשובה של ב"כ הנתבע לפניית ב"כ התובעים מיום 16.5.23 חזר על
29 ההפנייה למכתבו של נשיא הטכניון והתיימר להוסיף נימוק נוסף שלא נכלל במכתבו של נשיא הטכניון
30 בדבר פגיעה חמורה במרקם החיים בטכניון וחששות כבדים להמשך עבודה ולימודים שצפו ועלו בקרב
31 אוכלוסיות ופרטים שחשו פגועים ומאוימים כמושא שנאה.
32
- 33 61. צודקים התובעים בטענתם שמכתבו של נשיא הטכניון מיום 20.12.22 לא הופנה אליהם אלא
34 למר מיכאל פואה, יושב ראש ארגון בוחרים במשפחה. המכתב לא הופנה לסטודנטים כלשהם בטכניון,
35 ונאמר בו כחלק מהנימוקים "אתה או ראשי התנועה האחרים אינם סטודנטים אצלנו". יש קושי בכך

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 שנישא הטכניון מסתמך על כך שהנמען אינו סטודנט, ואחר כך הטכניון מסתמך על כך כדי לדחות
 2 בקשה של סטודנט. אם לדעת הנתבע אלה גופים זהים - סטודנטים בתא בוחרים במשפחה בטכניון =
 3 תא בוחרים במשפחה בטכניון = ארגון בוחרים במשפחה = מיכאל פואה, אכן ניתן לפנות לאחד
 4 מאיברי המשוואה וליחס את הפנייה לאיברים האחרים של המשוואה, אך לא ניתן להסתמך על כך
 5 שאחד מאיברי המשוואה אינו סטודנט כטענה רלוונטית, ומנגד לדחות בקשת סטודנט שהוא אחד
 6 מאיברי המשוואה. ואולם, לנוכח הזיקה שהתובעים מודים בה עכשיו בין תא בוחרים במשפחה
 7 בטכניון לבין ארגון בוחרים במשפחה, ורצונם של התובעים לפעול כסניף של ארגון בוחרים במשפחה,
 8 אניח כהנחת עבודה, שהסטודנטים התובעים ותא בוחרים במשפחה בטכניון היו מודעים ומחוייבים
 9 לפי מכתבו של נשיא הטכניון למיכאל פואה מיום 20.12.22.
 10
 11 62. מכתבו של נשיא הטכניון מיום 20.12.22 לא הסתמך כלל על עמדותיו של ארגון בוחרים
 12 במשפחה על פי אתר האינטרנט שלו או חשבון הפייסבוק או מאמרים שפירסם מיכאל פואה, או
 13 פעילותו בהליכים משפטיים, כפי שנטען בסיכומי הנתבע. זה מה שנאמר במכתבו של נשיא הטכניון:

President of the Technion
נשיא הטכניון

כ"ו בכסלו תשפ"ג
20 בדצמבר 2022

לכבוד
מר מיכאל פואה
יו"ר ארגון "בוחרים במשפחה"
mifn5649@gmail.com

שלום רב,

בתאריך 12 בדצמבר התארחת עם אחרים כנציגי ארגון "בוחרים במשפחה" במרכז הקהילתי קנדה (מקייק) בטכניון לאירוע לרגל חג החנוכה שיזמו סטודנטים. כמוסד ציבורי שומר חוק, התיר הטכניון את קיומו של האירוע אך דרש מהסטודנטים לוודא מראש כי הבמה שניתנה בקמפוס, לא תנוצל לפגיעה בקהילות הטכניון.

בדיעבד התברר כי האירוע נוצל על-ידך, יו"ר הארגון, להשמעת אמירות פוגעניות ורעילות כלפי אחרים בטכניון ומחוצה לו, אמירות חמורות העומדות בניגוד גמור לרוח הטכניון ולערכיו. יצוין כמובן כי אתה או ראשי התנועה האחרים אינם סטודנטים אצלנו.

לאור זאת, אנו אוסרים על ארגון "בוחרים במשפחה" להציג את עצמו כבעל זיקה לטכניון ובכלל זה אוסרים על שימוש בסמליל (לוגו) הטכניון, אזכור של שמו של הטכניון, או שימוש במרחב הטכניוני בכל דרך אחרת.

הנחלת הטכניון נחושה להמשיך לפעול בכל דרך כדי למגר תופעות של פוגענות ולהבטיח קמפוס בטוח, מכיל ותומך לכולם.

בברכה,

 פרופסור אורי סימן
 נשיא הטכניון

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 כלומר, הנימוק לאיסור שהוטל במכתבו של נשיא הטכניון הוא דבריו של מיכאל פואה באירוע מיום
2 12.12.22, שנשיא הטכניון אמר שהם אמירות פוגעניות ורעילות כלפי אחרים העומדות בניגוד גמור
3 לרוח הטכניון ולערכיו. הא ותו לא. ממילא, כל מה שהביא הנתבע ממקורות אחרים לא שימש
4 להצדקת מכתבו של נשיא הטכניון, ומכיוון שההחלטות המאוחרות יותר הסתפקו בהפנייה לאותו
5 מכתב ולא הוסיפו כל נימוק אחר, גם ההחלטות המאוחרות יותר לא הסתמכו על נימוק אחר מאשר
6 דבריו של מיכאל פואה באירוע ביום 12.12.22. אם מוגשת היום בקשה לאירוע בהשתתפות בוחרים
7 במשפחה, בידי הנתבע להסתמך על אמירות ופעולות נוספות של ארגון בוחרים במשפחה, ולכן אעסוק
8 גם באמירות ופעולות מאוחרות יותר, אך התביעה הוגשה בשל ההחלטות של הנתבע למנוע את האירוע
9 שביקשו התובעים לקיים ב"י באייר תשפ"ג 1.5.23, וההחלטות של הנתבע למנוע קיום אירוע זה
10 הסתמכו כאמור רק על מכתבו של הנשיא מיום 20.12.22 והנימוק שהובא בו. על כן, אבחן את דברי
11 מר פואה על מנת לקבוע אם הם מצדיקים את האיסור שהטיל נשיא הטכניון.
12

13 63. קודם לבחינת דברים אלה וגם האמירות האחרות של הארגון בוחרים במשפחה, יש לעמוד
14 על כמה כללים. אין לייחס לאדם או לארגון אמירות ודעה שלא אמר או הביע. כך נהג הנתבע, בין
15 היתר כאשר הביא את מטרתו "המוצהרת" של ארגון בוחרים במשפחה אך ביקש להתייחס למה
16 ש"בפועל נראה" כמטרתו של הארגון, כלומר למטרה בלתי מוצהרת שהנתבע מייחס לארגון. כך נהג
17 הנתבע, כאשר טען שהארגון נוטה להשתמש במילים הנחזות להיות נייטרליות ובמתק שפתיים, אך
18 עיון באתר האינטרנט של הארגון ובמאמרים המופיעים שם מגלה דברים חמורים יותר. אם העיון
19 מעלה דברים חמורים יותר, אפשר להתייחס לארגון לפי הדברים החמורים יותר שעמם הוא מזדהה,
20 אבל אם העיון אינו מעלה דברים חמורים יותר מאשר "מילים הנחזות להיות נייטרליות ומתק
21 שפתיים", המסקנה היא שהמילים הנחזות נייטרליות ומתק שפתיים הן דבריו של הארגון ולא מסכה
22 מאחוריה מסתתרות מילים אחרות שהארגון לא אמר. אף אם מקובל בציבור לנהל ויכוחים תוך
23 שמייחסים ליריב דעה שלא אמר כדי להראות שהיא מופרכת ולא נכונה, דרך זו אינה יכולה להיות
24 דרכו של בית המשפט. אין לייחס לאנשים דעות שלא הביעו, על פי הנחות בדבר דעותיהם המשוערות,
25 כנראה לפי הקבוצה אליה מייחסים אותם. בית המשפט אינו רשאי לייחס לאדם דעה שאדם לא הביע
26 לפי הכללה או דעה קדומה מבלי שתובא בפניו ראיה לכך. ההנחה שכל פרט בקבוצה שמייחסים אותה
27 אליו מחזיק באותה דעה אינה קבילה. אין לפסוק בהנחה שאדם המביע דעה מסוימת, חושב דעה
28 אחרת שאותה הוא לא מביע, אלא יש לפסוק על פי הדעות שהביע והמעשים שעשה.
29

30 64. כלל נוסף שיש לפעול על פיו הוא שיש להיזהר בייחוס תוצאות לאמירות ולדעות בהקשר
31 לחופש הביטוי. כפי שנקבע בבג"ץ 399/85 **חבר הכנסת הרב מאיר כהנא נ' הוועד המנהל של רשות**
32 **השידור**, מא(3) 255 (1987), "מהו הקשר הסיבתי הנדרש בין פרסום ביטוי לבין הפגיעה הממשית בסדר
33 הציבורי, שיש בה כדי להצדיק הגבלתו של חופש הביטוי? אכן, גם שאלה זו אינה חדשה עמנו. היא
34 התעוררה במלוא חריפותה בבג"צ 73/53, 87. מאז אותו ציון דרך מקובלת אצלנו ההלכה שנקבעה בו,
35 לפיה חופש הביטוי מוגבל במדינתנו, מקום שקיימת ודאות קרובה, כי בעקבות הביטוי יבואו מעשים

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 שירגעו באופן ממשית בסדר החברתי או בשלום הציבור או באושיות הדמוקרטיה. ... כפי שאמרתי בבג"צ
2 292/83 [30], בעמ' 456 : "חופש הביטוי וחופש האסיפה וההפגנה צריכים לסגת מפני שיקולים של
3 ביטחון הציבור רק כאשר ההסתברות של פגיעה בביטחון הציבור היא ברמה של 'ודאות קרובה'. לא די,
4 איפוא, בחשש בלבד, אך אין גם לדרוש ודאות גמורה. המשפט הישראלי נוקט עמדת ביניים של הוודאות
5 הקרובה. עיקרון זה אינו מבוסס על פירוש לשונה של הוראה חקוקה זו או אחרת, אלא הוא משקף 'בסיס
6 רעיוני רחב' (כלשונו של השופט לנדוי בבג"צ 243/62, בעמ' 2411), אשר מקורו באופיה הדמוקרטי של
7 ישראל" ... מצבים אלה ושכמותם אינם אלא מקרים פרטיים של אמת המידה הרחבה, המצדיקה הטלת
8 מגבלות על חופש הביטוי החריג, רק כאשר קיימת ודאות קרובה של פגיעה ממשית בסדר הציבורי. ...ודוק:
9 מבחן הוודאות הקרובה אינו מבחן הקובע אילו ערכים - פרט לחופש הביטוי - ראויים להגנה, ומה כוחם
10 העקרוני בהתנגשות בינם לבין עקרון חופש הביטוי. מבחן הוודאות הקרובה הוא מבחן סיבתי, שבא להשיב
11 אך על השאלה, מהו הקשר הסיבתי הנדרש בין פרסום ביטוי לבין הנזק לערכים אחרים (שהגנה עליהם
12 נלמדת ממקורות משפטיים שהם חיצוניים למבחן האמור), כדי שיהא צידוק להגביל את חופש הביטוי...
13 אף שחופש הביטוי כולל בחובו גם חופש לביטוי חריג, הרי על-פי תפיסות היסוד של משטרנו הדמוקרטי,
14 אין אנו מגינים על ביטוי חריג, היוצר ודאות קרובה של פגיעה ממשית בסדר הציבורי. ניתן כמובן לטעון,
15 כי בגישה זו יש משום פשרה עם העקרונות. ניתן אף לציין, בנימה צינית, כי על-פי גישה זו חופש הביטוי
16 מוכר כל עוד אינו אפקטיבי דיו. ביקורת זו אינה נראית לי. כפי שראינו, חופש הביטוי אינו הערך היחידי
17 שעליו צריכה חברה דמוקרטית להגן. מטבע הדברים, מתבקשת פשרה, שתאזן בין האינטרסים השונים.
18 פשרה אינה אות לחולשה. פשרה היא תנאי חיוני לסובלנות ולחיים משותפים. חברה דמוקרטית, המבוססת
19 על פלוראליזם וסובלנות, חייבת לבסס עצמה על פשרה ולא על "הליכה עד הסוף" ... במסגרת פשרה זו בין
20 חופש ביטוי "מוחלט" לבין העדר חופש ביטוי כלל, מוצדק הוא להכיר בחופש ביטוי יחסי, באופן שחופש
21 הביטוי יוכר, בשל חשיבותו המרכזית בחייה של המדינה, אך הוא יוגבל - לעניין ביטוי הפוגע בסדר החברתי
22 - מקום שקיימת ודאות קרובה לסכנה ממשית לפגיעה בסדר החברתי... על מהותה של "הוודאות הקרובה"
23 עמד בית-משפט זה מספר פעמים. בהקשר שלפנינו, ברצוני לעמוד על אלה: ראשית, אמת המידה של ודאות
24 קרובה אינה מסתפקת באפשרות תיאורטית. עם זאת, אין היא דורשת ודאות ברורה או מיידית... שנית,
25 בהפעלתה של אמת המידה בדבר הסכנה הקרובה לוודאי יש לראות אמצעי אחרון ולא ראשון. "בעיני מי
26 ששואף להגנה אופטימלית של זכויות האדם, הפתרון לא יכול להיות אלא זה שהמגמה תהיה להגיע לאיזון
27 אינטרסים תוך שימת הדגש על הצורך לשמור על חופש הביטוי ככל שאך אפשרי הדבר" (פרופסור
28 קלינגהופר, בחיבורו בעמ' 3). במסגרת מגמה זו "לשמור על חופש הביטוי ככל שאך אפשרי הדבר", אין
29 לנקוט את הגבלת חופש הביטוי כתרופה ראשונה אלא אך כתרופה אחרונה. ההגבלות על חופש הביטוי
30 "צריכות להיות מופעלות אך ורק כאמצעי קיצוני ואחרון מול ודאות קרובה של סכנה" (ע"ב 2/84, 3 [1]
31 הנ"ל, בעמ' 279, הנשיא שמגר). יש לבחון, מחד גיסא, אם אי-אפשר למנוע או להקטין את הסיכון באמצעי
32 חינוך והסברה ולא באמצעי של מניעת חופש הביטוי. יש לשקול, מאידך גיסא, אם האמצעי של האישום

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 הפלילי וההרשעה הפלילית - עד כמה שהוא עומד לרשות הגורמים השלטוניים - אינו מהווה הרתעה
2 מספקת מראש וסנקציה ראויה למפרע, באופן שניתן לסמוך עליהם ולא על מניעת חופש הביטוי. "הפתרון
3 הרצוי יהיה אולי במציאת איזון בין הפעלת אמצעים עונשיים הכרחיים ובין הימנעות מהגבלת יתר של
4 חופש הביטוי" (קלינגהופר, בחיבורו הנ"ל, בעמ' 17). רק אם כל האמצעים האחרים (החינוכיים
5 והעונשיים) אין בהם כדי להסיר את הסכנה לסדר הציבורי, היא זה מוצדק לנקוט את האמצעי של הגבלת
6 חופש הביטוי. במקרה גבולי יש להימנע מהגבלת חופש הביטוי... שלישית, כפי שראינו, לא כל פגיעה
7 קרובה לוודאי בשלום הציבור מצדיקה הגבלת חופש הביטוי. הפגיעה צריך שתהא ממשית ומטריאלית.
8 אכן, השימוש באמצעי החמור של פגיעה בחופש הביטוי חייב להתאים עצמו לגודל הסכנה, תוך התחשבות
9 בסיכויי התרחשותה... לעניין זה יש להתחשב, כמובן, בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה. דיבור פלוני עשוי,
10 בנסיבות מסוימות, ליצור ודאות קרובה של סכנה ממשית, ואילו בנסיבות אחרות הוא עשוי שלא ליצור
11 סיכון שכזה. בעניין זה יש להתחשב במשקל המצטבר של ביטויי העבר. אכן ביטוי, אשר כשלעצמו אין בו
12 ודאות קרובה של פגיעה ממשית בשלום הציבור, עשוי ליצור ודאות שכזו, על רקע ביטויים דומים בעבר,
13 אשר במשך הזמן הגבירו את הסיכון... הנה כי כן, גפרור עשוי להצית להבה. בנסיבות אלה, יש מקום למנוע
14 הדלקתו. אך בטרם עושים כן, יש לבחון, אם אמנם יבש העץ, וכל גפרור ידליקנו, או שמא יש בו בעץ זה
15 כוחות מספיקים לעמוד כנגד התבערה... אכן, רק אם הגישה היא, כי בשל שינוי הנסיבות שוב אין הערכה
16 זו תואמת את המציאות, וכי הדמוקרטיה שלנו אינה חסונה מספיק לשאת את חופש הביטוי וכי היא די
17 בגפרור של שנאה כדי להדליק תבערה חברתית, רק אז ניתן יהא למנוע את חופש הביטוי. סיכומו של דבר:
18 הדמוקרטיה הישראלית מתגוננת כנגד הסיכונים לסדר הציבורי שבחופש הביטוי באמצעות אמת המידה
19 של הסכנה הממשית והוודאות הקרובה. כדי שהמשטר ימשיך וישאר דמוקרטי, חיוני הוא, כי אמת המידה
20 של הוודאות הקרובה תופעל בצורה מבוקרת וקפדנית... רביעית, כפי שצינו, הוודאות הקרובה לפגיעה
21 ממשית היא בסדר הציבורי. מונח זה אינו מוגבל לביטחון או למניעת התפרעויות. הוא כולל גם, בין השאר,
22 את השמירה על כבוד האדם ועל הרגשות של הציבור, בין הרוב שבו ובין המיעוט שבו. על-כן, ודאות
23 קרובה, כי רגשותיו של מיעוט דתי או עדתי ייפגעו באופן ממש וקשה על-ידי פרסום ביטוי חריג, יש בה
24 כדי להצדיק הגבלתו של ביטוי זה. על-כן הייתי סבור, למשל, כי יש צידוק למניעת הפגנה של העותרים,
25 אם הפגנה זו מבקשת לצעוד באזורים המאוכלסים באזרחים ערביים, וקיימת ודאות קרובה לפגיעה של
26 ממש, מהתוכן הגזעני של המסר אותו מבקשים העותרים למסור. (ההדגשות שלי – מ"ר).
27
28 65. הנתבע הסתמך על ע"א 1770/21 אמיר חצרוני נ Facebook Ireland Limited (נבו)
29 (14.12.2022) כאילו נאמר בו שדברי שיטנה הם שווי ערך להתקפה ישירה של אנשים. זה לא מה שנאמר
30 בפסק הדין. פסק הדין עסק בתנאי השימוש ברשת פייסבוק, בהם נקבעה הגדרה של "תקיפה", השונה
31 מהגדרת התקיפה בדין הישראלי, בכך שאינה מצריכה פעולה כלשהי. כך נאמר:

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 "תנאי השימוש קובעים כי משתמש לא יפרסם כל תוכן שיש בו משום דברי שטנה, המוגדרים בכללי
2 הקהילה בין היתר כ"התקפה ישירה" על אנשים על בסיס מאפיינים של גזע, מוצא אתני, מוצא לאומי, שיוך
3 דתי, נטייה מינית, מין, מגדר, זהות מגדרית, נכויות ומחלות קשות. "תקיפה" מוגדרת כ"דיבור אלים או
4 משפיל, הכרזות של נחיתות או קריאות לאי-הכללה או לבידוד..." "עצם העובדה שפרסומיו של המערער
5 אינם כוללים הסתה לאלימות או קריאה לפעולה כלשהי נגד אותן אוכלוסיות, אין פירושה כי לא מדובר
6 ב"התקפה ישירה". די בשפה הבוטה, המבזה והמשפילה של המערער כלפי אוכלוסיות שונות כדי לסווג
7 את פרסומיו כהתקפה ישירה כלפיהן כלשונה בכללי הקהילה. עובדה זו עולה לא רק מלשונם של כללי
8 הקהילה ("אנחנו מגדירים תקיפה כדיבור אלים או משפיל, הכרזות של נחיתות או קריאות לאי-הכללה או
9 לבידוד"), אלא גם מלשון סעיף 3.7 לתנאי אשר מפרט את סוגי הפרסומים האסורים ומבחין בתוך כך בין
10 תוכן שיש בו משום "דברי שטנה" לבין תוכן ה"מסית לאלימות".
11 אין להסיק מכך שמחוץ לפייסבוק ותנאיו אמירות קשות שאינן הסתה לאלימות או קריאה לפעולה
12 כלשהי נגד אוכלוסיות, הן תקיפה או תקיפה ישירה.
13
14 66. התובעים טענו, שאם הדעה שהם מביעים או שמביע מיכאל פואה היא דעה בלתי חוקית יש
15 להגיש תלונה לגורמי החקירה, על מנת שאם ימצא שכך הוא, הוא יועמד לדין, ואין זה תפקידו של
16 הנתבע למשטר את הדעה המובעת על ידי מיכאל פואה. לעניין היחס בין האישום הפלילי לבין חופש
17 הביטוי יש להפנות לדיון שנערך בעניין זה בפסק דין **כהנא** שצוטט לעיל, ולא אעסוק בו. בהקשר יותר
18 רחב השאלה היא האם הדין בקשר להבעת דעה בתוך קמפוס הטכניון שונה ומגביל יותר מהדין בקשר
19 להבעת דעה במדינת ישראל מחוץ לקמפוס הטכניון. הנתבע לא התייחס לכך בסיכומיו, ואולי הסתפק
20 באמירה החוזרת שהטכניון הוא מוסד ליברלי, כביכול משתמע ממנה שהליברליות של הטכניון
21 מתבטאת בכך שבתוך הטכניון אסור להביע דעות שמותר להביע מחוץ לטכניון. קבעתי כבר שאתעלם
22 מהטענה בדבר הליברליות של הטכניון ואסתפק בהוראות הכלולות במסמכי הטכניון, שנטען שהן
23 מבססות יחסים חוזיים בין הטכניון לבין הסטודנטים. על פי נוהל הטכניון לקיום פעילויות פומביות
24 בשטח הטכניון, יש לאזן באופן הולם בין חופש הביטוי וההפגנה לבין האינטרס בדבר השמירה על
25 הסדר הציבורי ועל כבוד הטכניון. בסעיף 5.8.1 לנוהל נקבע "אין תפקידה של רשות ההיתר לאשר את
26 תוכני הפעילות הפומבית. יחד עם זאת, בטרם קבלת החלטה תשקול רשות ההיתר האם יש בתוכני
27 הפעילות הפומבית משום פגיעה בחוקי המדינה או בעקרונותיה היסודיים ו/או בכבוד הטכניון. בקשה
28 הכוללת תכנים הכוללים אחד מאלה לא תאושר על ידי רשות ההיתר". אשר לכבוד הטכניון, הנתבע
29 היפנה לתקנון המשמעת הדורש להקפיד על כבוד הטכניון ומוסדותיו, כבוד הסגל האקדמי הטכני
30 והמנהלי, ועל כבוד ציבור הסטודנטים ולהתנהג בצורה הולמת. לדבריו, הוקעה של ציבורים שלמים
31 מהווה פגיעה בכבוד הטכניון ובכבוד אנשי הטכניון. לא לגמרי ברור כיצד הוקעה של ציבורים היא
32 פגיעה בכבוד הטכניון כמוסד, להבדיל מכבוד אנשי הטכניון שבנוהל לא נאמר שיש להגן עליו, אך
33 בהנחה שאכן פירוש המונח "פגיעה בכבוד הטכניון" הוא "הוקעה של ציבורים שלמים", יש לבחון
34 האם מתקיימת הוקעה של ציבורים שלמים.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 בסעיף 5.8.3 לנוהל נקבע שרשות ההיתר תשקול אם יש בקיום הפעילות הפומבית סיכון
2 להתלהטות הרוחות או לפגיעה בהתנהלות הרגילה של הטכניון. הדרך להתמודד עם סיכון זה היא
3 בהטלת מגבלות זמן, מקום והסדרי בטחון הולמים. רק בהיעדר אפשרות להתנות תנאים כאלה תידחה
4 הבקשה לקיום הפעילות. בכך שונות הוראות הנוהל מטענת הנתבע בסעיף 46 לסיכומים, כאילו נאמר
5 בנוהל שהטכניון לא יאפשר קיומם של אירועים שיש בהם כדי לשבש את קיומה הסדיר של פעילות
6 הטכניון. מה שנאמר בנוהל הוא שהדרך להתמודד עם פגיעה בהתנהלות הרגילה של הטכניון היא
7 התניית תנאים של זמן מקום וסידורי בטחון, ולא דחיית הבקשה לקיום האירוע, אלא בהיעדר
8 אפשרות לתנאים כאלה.

9
10 68. הנתבע הביא את דבריו של מר פואה מהאירוע ביום 12.12.22, ששימשו בסיס למכתבו של
11 נשיא הטכניון מיום 20.12.22, וטען שהדברים שאמר הקימו בקמפוס מהומה רבתי, שכן להט"בים,
12 הורים יחידניים ואחרים כונו על ידו "אנשי שקר", "גל עכור המפיץ רוח רעה", "סוחרים בנשים
13 וילדים" ועוד אמירות מבזות, וציבורים בלתי מבוטלים בתוך הקמפוס הבינו את הדברים ככאלה
14 שנועדו לעודד בציבור השומעים רגשות ופעולות של שנאה וסלידה. כלומר, מדובר על שלושה רכיבים:
15 מהומה רבתי בקמפוס; הוקעה בתוכן האמירות; הבנה של ציבורים לא מבוטלים בקמפוס. אעסוק
16 תחילה בתוכן האמירות. עיינתי בדברים שצוטטו על ידי הנתבע מדברי מר פואה הן בכתב ההגנה והן
17 בסיכומים, ולא נאמרו המילים "אנשי שקר" שצוטטו. אכן נאמר "אינכם פוחדים לעמוד מול הגל
18 העכור, תרבות של שקר ששוטפת אותנו ואת החברה בישראל. על מדעי הרוח השתלטה רוח רעה...
19 בעזרת המושג 'משפחה חדשה' גייסו את כולנו להיות שותפים לסחר ילדים ונשים תחת השקר של
20 משפחה של אבא-אבא אמא-אמא בהתחלה, אחר כך הורה 1 והורה 2". למרות שאלה דברים קשים,
21 הם אינם הוקעה של אנשים מסוימים או של קהילות מסוימות או אוכלוסיות מסוימות או הטכניון
22 כמוסד. הדעה שלפיה משפחה שאינה המשפחה המסורתית אינה משפחה והצגתה כמשפחה היא שקר,
23 אינה חוצה את רף הסיבולת ואינה חורגת מגדר הדעות הלגיטימיות שיש להתמודד איתן בזירה
24 הציבורית.

25
26 69. האמירה הקשה ביותר היא שתחת השקר של משפחה חד-מינית מתקיים סחר של ילדים
27 ונשים. לא ירדתי לסופה של האמירה בדבר סחר של ילדים. ככל שהבנתי מגעת, הכוונה לקבלת תשלום
28 עבור תרומת זרע (אך קשה להאמין שמר פואה רואה בזרע, שעדיין אינו אפילו ביצית מופרית, כילד
29 שקבלת תשלום עבורו היא סחר בילדים) או לקבלת תשלום על ידי הפונדקאית המוסרת את הילד
30 שילדה, לפעמים מזרע וביצית של מי מההורים ולפעמים לא. כנראה מדובר בפונדקאות. זהו מסגור
31 של יחסי פונדקאות המשמשים להולדת ילדים באמצעות נשים שאינן חלק מהזוגיות, כיחסי מסחר.
32 אכן, יכולים לעבור כספים בין הזוג לבין הפונדקאית. סעיף 6 לחוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור
33 הסכם ומעמד היילוד), תשנ"ו-1996 מאפשר תשלום הוצאות הפונדקאית ואינו חל ביחסי פונדקאות
34 בחו"ל, אך ראיית עצם העובדה שעוברים כספים בין הצדדים כסחר בנשים וילדים היא מסגור מכווער
35 של האירוע, המתעלם מהזכות להורות שהוכרה בדין, מהחמלה כלפי מי שנמנע ממנו להיות הורה,

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 מהאלטרואיזם העומד ביסוד ההסכמים לנשיאת עוברים, ומההוצאות המתחייבות מנשיאת
2 העוברים, שיש לפצות עליהן. גם טקס החתונה המקים משפחה כפי שמעדיף ארגון בוחרים במשפחה
3 מבוסס על מתן תמורה לכלה (גם אם היא בדרך כלל בצורה של טבעת ולא בשטרות כסף) וחתימה על
4 שטר התחייבות כספית ורכושית של הבעל כלפי אשתו (כתובה), ומסכת קידושין אף קובעת ש"האשה
5 נקנית... בכסף" (קידושין דף ב' עמוד א'), ולמרות זאת אין הארגון מכנה את הנישואין "סחר בנשים".
6
- 7 70. ואולם, כפי שעולה גם מפסק דינו של בית המשפט העליון בבג"ץ 781/15 **איתי ארד-פנקס נ'**
8 **הוועדה לאישור הסכמים לנשיאת עוברים** (נבו 27.2.2020), יש מדינות שאסרו על תשלומים אגב
9 נשיאת עוברים משום שהן רואות זאת כסחר בגופן של נשים, וגם הוועדה לאישור הסכמים לנשיאת
10 עוברים העלתה את החשש ל"שוק שחור" בנסיבות מסוימות, כך שהדעה לפיה זהו סחר בנשים או
11 שעלול לקרות מקרה של סחר בנשים היא דעה לגיטימית ונמצאת בתוך מגוון הדעות שניתן להביע,
12 הגם שכפי שהוסבר באותו פסק דין, במדינת ישראל נקבעו איזונים הנותנים פתרון לחששות מפני
13 תופעות כאלה.
14
- 15 71. אמירה שלפיה המצדדים בדעה מסוימת הם אנשי אמת, ואילו המתנגדים לאותה דעה
16 מושפעים משקר ומרוח רעה אינה אמירה נעימה, אבל היא אינה חורגת מהשיח הציבורי המקובל
17 בישראל שבו מכתירים את היריבים לדעה בשמות תואר חריפים יותר, כגון "מטורפים", "הזויים",
18 "רפי שכל", ועוד. מר פואה לא אמר שהמתנגדים לדעתו הם "אנשי שקר" כטענת הנתבע. לא ניתן
19 להסיק מדבריו שהוא איש אמת כנגד גל השקר, שכל האחרים הם אנשי שקר. בין אנשי האמת, שהם
20 כמובן האוחזים בדעתו של האומר, לבין כינויים של המתנגדים כאנשי השקר, יש אפשרויות נוספות
21 כגון "טועים", "מבולבלים", ו"מושפעים". על כן, אפילו היה נאמר (ולא נאמר) שהמתנגדים לדעתו של
22 מר פואה הם אנשי שקר, לא היה בכך כדי לחרוג מהשיח הציבורי המקובל.
23
- 24 72. "הזכות לחופש ביטוי היא מן החשובות שבזכויות האדם. היא נועדה להבטיח את זכותו של הפרט
25 לבטא בחופשיות את השקפותיו ותפיסת עולמו כחלק מההכרה בזכותו לאוטונומיה אישית; היא מקרינה
26 הקרנה ישירה על אופייה של החברה ועל הליכי המשטר הדמוקרטי בהגנה שהיא נותנת לזרימה חופשית
27 של דעות, השקפות, זרמים פוליטיים ואידיאולוגיות חברתיות. היא משרתת את תכלית גילוי האמת בחיים
28 החברתיים. חיוניותו של חופש הביטוי להגשמת כל אחד מהערכים המצויים בבסיסו, היא שהקנתה לו את
29 מעמדו הרם במארג זכויות היסוד של האדם. כבר מימיה הראשונים של מדינת ישראל, נתפש חופש הביטוי
30 כזכות על, וכ"ציפור נפשה" של הדמוקרטיה. כיום, נגזרת ההגנה על חופש הביטוי גם מההגנה החוקתית
31 על כבוד האדם. במישור הפרט, נתפסת זכות האדם לחופש ביטוי כחלק מכבוד האדם. ההגנה החוקתית
32 הניתנת לה מבטיחה את חירותו האישית של הפרט לפתח את אישיותו, ולהביע את השקפת עולמו ואת
33 תפיסתו הרעיונית; קיומה חיוני להגשמתו העצמית של האדם ומיצוי אישיותו. במישור הכללי, חופש הביטוי
34 חיוני להגנה על התהליך הדמוקרטי בחברה חופשית. הוא מבטיח חופש השמעת דעות ומחשבות

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 שבאמצעותו מתגבש רצון העם ונקבעים מהלכי השלטון. הפן האחר של חופש הביטוי הוא החירות לדעת,
 2 ולקלוט מידע, ומיגוון מסרים של מחשבה ודעה. בלעדיו לא ניתן לבסס משטר דמוקרטי הבנוי על רצון
 3 העם; בלא חופש ביטוי אישי ופוליטי, תרבותי ודתי לא יתכן לבסס משטר חפשי, הבנוי על שלטון העם
 4 התפישה החוקתית המקובלת במשפטנו, הינה, כי חופש הביטוי משתרע על כל צורותיה של הבעת הביטוי
 5 ועל כל תכניו. בכלל זאת, משתרע חופש הביטוי גם על אמירות שיש בהן לשון הרע. אולם היקפו של חופש
 6 הביטוי אינו בלתי מוגבל. יש הבחנה בין היקף הזכות לבין יכולת מימושה. מעמדה של זכות זו הוא יחסי,
 7 ונקבע כפרי איזון בינה לבין ערכים חשובים אחרים המתמודדים מולה... " (רע"א 10520/03 **איתמר בן גביר**
 8 **נ' אמנון דנקנר** (נבו 12.11.2006)).

9
 10 73. אף לגבי שקרים נאמר בבג"ץ 6126/94 **גיאורא סנש נ' רשות השידור**, נג(3) 817 (1999) –
 11 "כישלוננו של השקר יבוא מתוך חינוך לאמת; מבחנו של השקר יהיה בהתמודדות עם האמת; הגברת השיח
 12 הציבורי ולא השתקתו היא התרופה של הדמוקרטיה כנגד מחלת השקר. הנה-כי-כן, האמת בכל הנוגע לחנה
 13 סנש תעלה מהדיון הציבורי העשוי לבוא בעקבות שידור היצירה. מדיון זה, ומפרסומיהם של חוקרים
 14 וסופרים, תצוף האמת ותנצח את השקר. הם שיגבירו את זוהרה של חנה סנש, ויאירו את הלהבה שהיא
 15 יצרה. לא איסור שלטוני הבא מגבוה, אלא השתכנעות פנימית הבאה מבפנים היא שתביא לניצחון האמת
 16 על פני אי-האמת". בבג"ץ 2194/06 **מפלגת שינוי מפלגת המרכז נ' יושבת ראש ועדת הבחירות**
 17 **המרכזית** (נבו 28.6.2006) שעליו הסתמך הנתבע נקבע:

18 "התשדיר נשוא העתירה כולל מסר קשה, והוא פוגע ברגשות הציבור. פגיעה כזו, כשלעצמה, אינה מצדיקה
 19 בהכרח הגבלה של חופש הביטוי. לא אחת הודגש, כי דברי-נועם, הערבים לאוזן והקלים לעיכול, כלל אינם
 20 זקוקים להגנה של חופש הביטוי. דווקא אותן אמירות המעוררות תחושות קשות של סלידה, כעס וכאב -
 21 הן אלה שחשופות לפגיעה, ולכן זקוקות יותר מכל למעטה ההגנה של הזכות הבסיסית - זכות שהיא "ציפור
 22 נפשה" של הדמוקרטיה. אכן, "גסות הביטוי של האחד היא פואטיקה בפיו של אחר. איש איש ודרך ביטוי,
 23 איש איש והמסרים שהוא מבקש לשכנע בהם את הציבור. מבחני האיזון המחמירים שנקבעו במשפטנו,
 24 כתנאי לפגיעה בחופש הביטוי, משקפים תפיסה זו. כך לגבי מבחן "הוודאות הקרובה" (קרבה לוודאות)
 25 שפרס כנפיו על שיח-הזכויות במשפטנו מאז פסק-הדין בעניין קול העם. כך גם לגבי המבחן הנלווה שעניינו
 26 "רף הסיבולת של החברה הישראלית" – מבחן המשרת אותנו, במיוחד, עת שמדובר בפגיעה ברגשות
 27 הציבור... הגבלת חופש הביטוי, מראש, בהתבסס על תוכנו של הביטוי, תתאפשר רק אם המסר הכלול
 28 בביטוי יש בו כדי לזעזע את אמות הסיפים של הסובלנות ההדדית. בית המשפט לא יכיר בהגבלה על חופש
 29 הביטוי אלא אם השתכנע "כי תוכנו של הביטוי הוא כה חמור, ופגיעתו הצפויה ברגשות הציבור עלולה
 30 להיות כה אנושה, עד שהימנעות מאיסור פרסום תקים סכנה מוחשית וקרובה להתערעורת הסדר הציבורי
 31 או להפרתו המעשית והקשה" (דברי השופט א' מצא בבג"ץ 2888/97 נוביק נ' הרשות השנייה לטלוויזיה
 32 ורדיו, פ"ד נא(5) 193, 202). זוהי הסובלנות לדעות הזולת, אף אם הן צורמות וכואבות – סובלנות שהיא

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 לב-ליבה של הדמוקרטיה. תשדירי תעמולת הבחירות – אלה אמורים לנוע בחופשיות במתחם שבין קצוות
2 רף הסיבולת של החברה הישראלית. בפסק-דינו בעתירה שבפנינו מוסיף חברי הנשיא לשיח-האיזונים נדבך
3 נוסף. פגיעה ברגשות – כך הוא שב ומדגיש – היא המחיר שהחברה הדמוקרטית נכונה לשלם בכדי לקיים
4 שוק חופשי של דעות ורעיונות ובכדי לאפשר את החתירה אחר האמת והצדק. יחד עם זאת, לדבריו, "חברה
5 דמוקרטית מושתתת גם על ערך כבוד האדם" ועל כן, "ההגנה על חופש הביטוי אין פירושה מימושו של
6 חופש בלתי מוגבל להשפיל ולבזות אדם ולפגוע קשה בצלמו ובכבודו כאדם". מכאן, סבור הנשיא כי
7 "פגיעה ברגשות הכרוכה בביזוי ובהשפלה עשויה להיות כה כבדה עד כי היא תעלה על 'רמת הסיבולת'
8 שהדמוקרטיה מוכנה להכיר בה". הנה כי כן, לא אך פגיעה ברגשות הציבור יש כאן. התשדיר נושא עמו
9 מסר הפוגע בכבודם של בני קבוצה מסוימת, על רקע השתייכות קבוצתית זו. העותרת חפצה לסלול את
10 דרכה לכנסת תוך שהיא מציגה תשדיר המבזה את הציבור החרדי. שאלת האופן בו יש להתייחס לביטוי
11 הנתפס כפוגעני כלפי קבוצת-מיעוט או קבוצה מוחלשת אחרת העסיקה ומעסיקה שיטות משפט שונות. יש
12 המתייחסים לביטוי כזה – המשפיל קבוצה ופוגע בכבודם של המשתייכים אליה – כ"דיבה קבוצתית".
13 אחרים סיווגו ביטויים מסוג זה כתת-קטגוריה של "ביטויי-מריבה (fighting words)" או לחלופין,
14 כקטגוריה נפרדת של ביטויים, אשר אינם באים תחת ההגנה החוקתית של חופש הביטוי, בראש ובראשונה
15 בשל התועלת המזערית שלהם בדרך לגילוי האמת. שיטתנו, כאמור, אינה מכירה בקטגוריות "מודרות"
16 כאלה. אנו בחרנו בדרך האיזון בין חופש הביטוי – שגבולותיו רחבים – לבין אינטרסים וזכויות אחרות.
17 בנתיב זה, יש לשקול, בין היתר, את התועלת הגלומה בביטוי ומנגד, את תוחלת הנזק ממנו. נזק אחרון זה
18 עשוי להיות מועצם עת שהביטוי אינו רק פוגע ברגשות הציבור, אלא גם יש בו מימד של השפלה, ובמיוחד,
19 השפלה על רקע השתייכות קבוצתית. השפלה כזו פוגעת בערך החוקתי של כבוד האדם... מקובלת עלי
20 העמדה לפיה התבטאות מכלילה, חריפה וקיצונית, שיש בה משום ביזוי והשפלה על רקע השתייכות
21 לקבוצת-מיעוט מסוימת, יכול שתהא מעבר לרף הסיבולת הראוי לחברה דמוקרטית, עד כדי הגבלה כזו או
22 אחרת של חופש הביטוי – שאף הוא חלק מכבוד האדם. ואולם נדגיש: הגבלת חופש הביטוי בדרך של
23 צנזורה היא בגדר מוצא אחרון. יש להכיר בכך שבמסגרת השיח הציבורי, ובכלל זה השיח הפוליטי, נשמעות
24 לעיתים אמירות קשות ואף פוגעות. הפולמוס הציבורי בחברה הדמוקרטית אינו שומר תמיד על אסתטיסיות.
25 הגבלה מראש של ביטוי בשל תוכנו עלולה לסכן את חופש הביטוי. יש בה מידה של פטרנליזם. היא מוקשית
26 מבחינה נורמטיבית והיא מוטלת בספק מבחינה מעשית. סתימת-הפיות לאו דווקא תסתום את המחשבות.
27 יתרה מכך, גריעה מזכויות יסוד, ובכלל זה מן הזכות להתבטא, אף עשויה, בסופו של יום, לפגוע דווקא
28 באותן קבוצות מוחלשות שעליהן ביקשנו להגן ושאותן ביקשנו להעצים. שבים אנו, אפוא, למושכלות
29 ראשונים: אותו "קו מנחה ערכי", המכיר בהגנה הרחבה לחופש הביטוי, והמלווה את פסיקתו העקבית של
30 בית משפט זה, אינו שמור לביטויים נאורים ומלככים. גבול הסובלנות הרחב שהחברה הדמוקרטית חייבת
31 לשמרו חל גם על ביטויים מעוררי כעס או סלידה, שהציבור – כולו או חלקו – מסתייג מהם נחרצות.
32 ביטויים הפוגעים במיתוסים; ביטויים המעוררים אסוציאציות קשות; ביטויים הנוטעים תחושה קשה בלב;

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 ביטויים העלולים לפגוע ברגשותיהם ואף בכבודם של בנים ובנות המשתייכים לקבוצת-אוכלוסייה מסוימת
2 – כל אלה, ברגיל, כישלונם יבוא לא מתוך השתקה אלא מתוך חשיפה לאור השמש והתמודדות בשוק
3 הרעיונות... יושבת ראש ועדת הבחירות הגיעה למסקנה כי התשדיר בתצורתו המקורית אינו ראוי לשידור.
4 אין זו מסקנה קלה. משמעותה היא הגבלת האפשרות של מפלגה, עובר לבחירות, להציג את עמדותיה
5 לציבור ולהעמידן לשיפוט. ביסוד מסקנה זו עומדת העובדה שהתשדיר אינו אך פוגע ברגשות; גם אין הוא
6 אך פוגע ברגשות באופן משפיל ומבזה. הוא פוגע ברגשות תוך ביזוי והשפלה על רקע השתייכות קבוצתית,
7 ותוך שהוא מעורר אסוציאציה אפשרית לתקופה חשוכה שבה היהודי נתפס כסרח-עודף של החברה שיש
8 לאיננו. בנסיבות אלה, שאלה קשה היא האם הפגיעה היא מעבר לרף הסיבולת של החברה הישראלית.
9 בשאלה זו קשה ליתן תשובה חד-משמעית. זוהי שאלה של איזון עדין, וכאמור – גבולי. בנסיבות אלה, לא
10 מצאנו עילה להתערב בשיקול דעתה של המשיבה.”

11
12 74. דובר בפסק הדין על איזון בין ביטויים הפוגעים ברגשות תוך ביזוי והשפלה על רקע השתייכות
13 קבוצתית, לבין חופש הביטוי והדעה העשויים להועיל בשוק הרעיונות. הביטויים שהשמיע מר פואה
14 ביום 12.12.22 לא היו ביטויים של ביזוי והשפלה על רקע השתייכות קבוצתית. הקבוצות שכנגדן דיבר
15 מר פואה הן קבוצת הסוברים שאין הבחנה אובייקטיבית בין זכר לנקבה, וקבוצת הסוברים שיש
16 לאפשר משפחות חד-מיניות. מר פואה התנגד לדעות מסוימות, ואין בדבריו ביזוי והשפלה על רקע
17 השתייכות קבוצתית. מר פואה הוסיף ואמר דברים לפיהם "יכולים להיות משקי בית שונים שקנו ילד,
18 העלימו את אבא או את אמא או אפילו את שניהם כדי לחוות הורות, אך הם לא באמת דואגים לילד
19 שיש לו זכות להורים. יכול להיות גבר שמרגיש כמו אישה ואפילו עושה ניתוחים קוסמטיים, אבל
20 מבחינה קוגניטיבית נשאר גבר". האמירה שלא דואגים לזכותו של הילד להורים (ביולוגיים. כנראה
21 שהארגון מתנגד גם לאימוץ), והאמירה שגבר שמרגיש כמו אישה נשאר גבר מבחינה קוגניטיבית, אינם
22 ביזוי והשפלה על רקע השתייכות קבוצתית אלא דעה שיש להתווכח עמה, ויש מה לומר כנגדה.
23 האמירה שמשקי הבית קנו ילד היא אותה אמירה קשה בדבר היחסים הכרוכים בפונדקאות,
24 אך אינה חורגת מהאמירות המוגנות בחופש הביטוי, וכמו עיקר הביטויים האחרים, אינה מקימה
25 ודאות קרובה לפעולה כנגד להט"בים וטרנסים או לפגיעה בלתי נסבלת ברגשותיהם, כגון הפגיעה
26 שבתהלוכה עם מסרים גזעניים ברחובה של עיר שאוכלוסייתה ערבית.

27
28 75. אני דוחה את הנימוק הנוסף במכתב ב"כ הנתבע בתשובה לפניית ב"כ התובעים, לפיו החלטת
29 הנשיא מיום 20.12.22 הסתמכה גם על מהומה רבתי שעוררו דבריו של מר פואה מיום 12.12.22. מלבד
30 העובדה שמדובר בנימוק נוסף שהנשיא לא אמר שהוא מסתמך עליו, לא הוכח כלל שהיתה מהומה
31 רבתי בעקבות דבריו של מר פואה. הנתבע הציג כמוצג 17 את מכתבה של האחווה הסטודנטאלית
32 הגאה מיום 14.6.22. זה אינו מכתב של סטודנטים בטכניון אלא מכתב של האחווה הסטודנטאלית
33 הגאה שהיא לדבריה ארגון הגג של כלל הסטודנטים מקהילת הלהט"ב ביותר מ-25 מוסדות אקדמיים,
34 כאמור במכתב, המדבר על כך שהאחוה הגאה בטכניון היא חלק מהארגון הארצי (כפי שתא בוחרים

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 במשפחה בטכניון הוא בעל זיקה לארגון בוחרים (במשפחה). זהו מכתב מ-14.6.22 ואינו משקף מהומה
2 רבתי בעקבות דבריו של מר פואה מיום 12.12.22, חצי שנה לאחר המכתב. כך גם מייל שהופנה לדיקן
3 הסטודנטים ולנציב תלונות הסטודנטים מיום 4.12.22 (מוצג 15) לפיו אחד הסטודנטים פנה וביקש
4 שלא לתת לתא בוחרים במשפחה בטכניון במה לפגוע ולבזות קהילה בטכניון. זאת עוד לפני דבריו של
5 מר פואה. כך גם מייל של סטודנט לנשיא הטכניון מיום 6.12.22 (מוצג 16), שמשום מה הוכתר על ידי
6 הנתבע כפנייה מיום 16.12.22, בניגוד לאמור בו). הנתבע לא הציג שום ראיות למהומה כלשהי בעקבות
7 דבריו של מר פואה מיום 12.12.22. כל מה שהציג היה דברים שנאמרו לפני דבריו של מר פואה.
8
9 76. לעומת זאת, התובעים הציגו פנייה שנעשתה לאחר דבריו של מר פואה. הוצג כמוצג 21 מכתב
10 האחוה הגאה לנשיא הטכניון מיום 19.12.22, 7 ימים לאחר דבריו של מר פואה ויום אחד לפני מכתבו
11 של נשיא הטכניון למר פואה. המכתב אינו משקף מהומה כלשהי אלא טענה לפיה במפגש לא דובר על
12 ערכי המשפחה, אלא היתה זו "שעה צרופה בדברי שיטנה כלפי קהילת הלהט"ב, מטענות לחטיפה
13 וסירוס של ילדים (במילים אלו) ועד להשוואה אל קומוניסטים ובולשביקים". על כן דרשה האחוה
14 מהנהלת הטכניון להפסיק את הפעילות הלהט"ב בפובית שמקיים תא בוחרים במשפחה בטכניון. אין
15 בדברי מר פואה טענות לחטיפה וסירוס של ילדים, קומוניסטים ובולשביקים. משכך, אין לקבל את
16 הטענה בדבר ציבורים שהבינו את הדברים ככאלו שנועדו לעודד רגשות שנאה ופעולה. לפי מכתב זה,
17 הציבור שעומד מאחורי המכתב לא הבין את מה שאמר מר פואה, אלא הבין דברים מיוחסים לו שלא
18 אמר, ומכל מקום לא הבין שהדברים נועדו לעודד פעולות לא חוקיות כלפי קהילת הלהט"ב. על פי
19 האמור, אני דוחה את טענות הנתבע כאילו דבריו של מר פואה מיום 12.12.22 גרמו למהומה רבתי
20 בטכניון וכי ציבורים הבינו זאת כעידוד פעולות של שנאה.
21
22 77. אני דוחה את טענת הנתבע לפיה בתי המשפט אינם נוטים להתערב בהחלטותיו של מוסד
23 אקדמי. סעיף 15 לחוק המועצה להשכלה גבוהה אינו קובע חסינות למוסד אקדמי בהחלטתו אם
24 לאפשר לסטודנטים להתארגן ולהביע את דעתם. כל שנאמר בו הוא "מוסד מוכר הוא בן חורין לכלכל
25 עניניו האקדמיים והמינהליים, במסגרת תקציבו, כטוב בעיניו. בסעיף זה, "ענינים אקדמיים ומינהליים" –
26 לרבות קביעת תכנית מחקר והוראה, מינוי רשויות המוסד, מינוי מורים והעלאתם בדרגה, קביעת שיטת
27 הוראה ולימוד, וכל פעולה מדעית, חינוכית או משקית אחרת." גם בן חורין כפוף לנורמות מקובלות, ואני
28 מסכים לדברי חברי השופט רון סוקול לפיהם "פרשנותה הנכונה של הוראה זו אינה כי המוסד המוכר
29 רשאי לפעול בהתאם לגחמות לבו בלא כפיפות לכללים שונים. חירותו של המוסד בקביעת אופן פעולתו
30 תחומה בעקרונות המשפט – עקרונות המשפט הפרטי, ולאור מעמדם של המוסדות המוכרים להשכלה
31 גבוהה, גם בעקרונות המשפט המינהלי. יפים לעניין זה הדברים שנאמרו בע"א 838/87 שני נ' אוניברסיטת
32 תל-אביב [6], בעמ' 382-383 (לגבי פרשנות הוראת סעיף 33 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973):
33 "סעיף 33 לחוק החוזים אינו אלא ביטוי לרעיון המקובל במשפט המינהלי, כי בית המשפט אינו מתערב
34 בשיקול דעת מקצועי, ואינו מחליף את שיקול הדעת המקצועי של הרשויות המוסמכות בשיקול דעת שלו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 אין בהוראה זו כדי לאפשר לאורגנים אוניברסיטאיים לפעול ללא סמכות, ואין בהוראה כדי לאפשר שרירות,
 2 הפלייה, או פגמים אחרים הפוגעים בשיקול הדעת של רשות מקצועית מחליטה". בשנים לב לאמור יש לקבל
 3 את עמדת המבקשים ולקבוע כי האוניברסיטה, בתפקידה כאחראית על חלוקת המעונות, כפופה גם לכללי
 4 המשפט הפרטי וגם לכללי המשפט הציבורי, תוך התאמתם למהותה המיוחדת" (ה"פ (מחוזי חיפה)
 5 217/05 נעאמנה חנין נ' אוניברסיטת חיפה, תשסד(2) 652 (2006).
- 6
 7 78. על כך יש להוסיף, שלאחר חקיקת חוק המועצה להשכלה גבוהה נחקק חוק זכויות הסטודנט
 8 תשס"ז-2007 לפיו:
 9 "5. בלי לגרוע מכל זכות המוקנית לפי כל דין, לכל סטודנט החופש להביע את דעותיו, עמדותיו והשקפותיו
 10 לגבי תוכנו של חומר הלימוד והערכים המובעים בו; אין בהוראת סעיף זה כדי להגביל את סמכותו של
 11 מוסד להסדיר את אופן הבעת הדעות, העמדות או ההשקפות לצורך שמירה על מהלך הלימודים התקין.
 12 6. לכל סטודנט החופש להתארגן ולהפגין בכל תחום ונושא, לרבות בנושאים הנוגעים לסטודנטים
 13 ולזכויותיהם, לפי הכללים הקבועים בענין זה בתקנון המוסד."
- 14 חוק מאוחר מבטל חוק קודם או את פרשנותו כך שיתאים לחוק המאוחר (עש"מ 5771/01 ישראל
 15 פודלובסקי נ' נציב שירות המדינה, נו(1)463 (2001)). על כן, יש לפרש את זכויות המוסד האקדמי כבן
 16 חורין באופן שיתאים לזכויות הסטודנט לפי חוק זכויות הסטודנט המקנה לסטודנט חופש הבעת דעה.
 17
- 18 79. על פי כל האמור, אין הצדקה לאיסור שהוטל על ידי נשיא הטכניון במכתבו מיום 20.12.22
 19 שנסמך על דבריו של מר פואה מיום 12.12.22. הנתבע טען שהשאלה היחידה הראויה לדיון היא הזיהוי
 20 של ארגון בוחרים במשפחה עם הטכניון. זאת, מתוך הנחתו שארגון בוחרים במשפחה פסול לבוא
 21 בקהל, והשאלה היחידה היא האם הטכניון מזוהה עם ארגון פסול זה. זו אינה השאלה היחידה, אלא
 22 תחילה יש לדון בפסלותו של ארגון בוחרים במשפחה, אבל האיסור שהוטל על ידי נשיא הטכניון
 23 במכתבו מיום 20.12.22 לא נסמך על זיהוי ארגון בוחרים במשפחה עם הטכניון, אלא רק על הטענה
 24 לאמירות פוגעניות ורעילות כלפי אחרים בטכניון ומחוצה לו העומדות בניגוד לרוח הטכניון ולערכיו.
 25 משקבעתי שהאמירות האלה אינן אמירות פוגעניות ורעילות החורגות מגדר חופש הביטוי ומנוגדות
 26 לחוקי המדינה ולערכיה היסודיים ולכבוד הטכניון, אין תוקף למכתב זה של נשיא הטכניון למר פואה,
 27 והוא לא היה רשאי לאסור על פעילותו של ארגון בוחרים במשפחה בטכניון באמצעות תא בוחרים
 28 במשפחה בטכניון.
 29
- 30 80. התובעים לא הסתפקו בקביעה שהחלטת נשיא הטכניון מיום 20.12.22 וממילא ההחלטות
 31 המאוחרות יותר שהסתמכו רק על החלטה זו, דינן להתבטל, אלא ביקשו להצהיר על כללים לעתיד.
 32 כל בקשה עתידית תיבחן לא רק על פי דבריו של מר פואה מיום 12.12.22, אלא גם לפי הדברים שארגון
 33 בוחרים במשפחה ותא בוחרים במשפחה בטכניון אומרים על עצמם לאחר מכן ולפני כן. אני דוחה את
 34 טענת התובעים כאילו ראיות נוספות למהותו של ארגון בוחרים במשפחה שלא הוזכרו בכתב ההגנה

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 הן הרחבת חזית. אין לצרף ראיות לכתב ההגנה, ואין צורך לטעון בכתב ההגנה מהן כל הראיות
2 המוכיחות את העובדות הנטענות על ידי הנתבע. על כן, אבחן את ארגון בוחרים במשפחה ותא בוחרים
3 במשפחה לצורך בקשה עתידית על פי מכלול דבריהם.

4
5 81. כפי שטען הנתבע, דעתו של ארגון בוחרים במשפחה היא שמשפחה טבעית המורכבת מאבא
6 ואמא היא יסוד החברה והמדינה היהודית, מקום הגידול הטבעי והבריא ביותר למקור האושר.
7 לדבריו, תהליך שבירת ערכי המשפחה, תוך שימוש במושג "משפחה" לכל צורת חיים משותפת נושא
8 עמו השלכות קשות. במאמר שפרסם מר פואה (מוצג 11) הביא את מונחון המשפחה:

משפחה - זוג, איש ואישה שכרתו בניהם ברית נישואין וביחד מימשו את אהבתם בהבאת ילד לעולם. הקשר בין הילד להוריו הוא בראש
ובראשונה קשר מציאותי ביולוגי, והוא קושר משפחה זו למעגלים הרחבים יותר של המשפחה הטבעית. הורי בני הזוג - הסבים והסבתות
וקרובי המשפחה. המשפחה היא מעגל התמיכה והזכות הראשון והחזק ביותר שיש לאדם. מצד אחד הוא יוצא מאנוכיותו וצריך לדאוג
לסובבים אותו הורים לילדיהם וילדים להוריהם - "כיבוד אב ואם" וכל, ומצד שני הוא מקבל דאגה לכל צרכיו. המשפחה היא אבן היסוד
בבניית הלאום, המתפתח מהרחבת מושג המשפחה. לכן היא אבן נגף לתפיסות עולם ליברליות קוסמופוליטיות מחד, ולמשטרים
דיקטטורים מאידך. בשיח של מפרקי המשפחה, מנסים לצייר את המשפחה כמקום המסוכן ביותר לנשים וילדים בו מתרחשים הפשעים הכי
גדולים על ידי גברים אלימים ושתלטים.

משפחה הסכמית - משק בית משותף בו חיים בוגר/ת או בוגרים יחד עם קטינים שאין להם קשר ביולוגי, בהתאם להסכם חוזי המוכר
מבחינה חוקית, או הורה יחידי ליתום מהולדה (ע"ע). במשפחה הסכמית אין בדר"כ קרובי משפחה מובחנים כמו סבא וסבתא דודים וכל,
היות והקשר נבנה בחוזה בין אנשים, וחוזה זה לא מחייב את כל המעגל המשפחתי הטבעי הרחב. הקשר במשפחה הסכמית בנוי על רצון
טוב ואהבה, אולם כשאלה ח"ו נעלמים כפי שקורה לפעמים בין בני זוג, האחריות על הילדים נמצאת בסופו של יום אצל המדינה שנתנה את
התוקף המשפטי להיווצרות המשפחה הזו והסירה אחריות מההורים הטבעיים ומהמעגל המשפחתי הטבעי. מדובר בתהליך מהפכני שהופך
את כולנו לילדי המדינה, בבחינת "רוסיה אמנו סטלין אבינו..." או בתרגום לשיח החדש "המדינה - אמנו צריכה לדאוג לנו לחנוך, להשכלה,
לבייבי סיטר, לעבודה, למגורים וכו'. ובית המשפט - אבינו, והוא יכירע בכל הסכסוכים המשפחתיים".

להטבי"ם - ביטוי שנועד לתת כבוד לכל מי שסובל מחוסר התאמה בין זהותו הפיזית ביולוגית לבין זהותו הנפשית. ביטוי זה כולל בעלי
נטיית הפוכות כלומר גברים שמוציאים את סיפוקם המיני עם גברים ונשים עם נשים, וגברים שמרגישים מבחינה נפשית נשים ולהיפך, וכן
בודדים שמצבם הפיסי לא ברור והם בעלי אברי מין זכריים ונקביים במקביל. מתן הכבוד למי שסובל מחוסר ההתאמה והכרה בקושי שיש
לו, הוא בהחלט שינוי משמעותי לטובה בחברה האנושית, ויש לברך עליו. אך דרך ההתמודדות בין מקדשי המשפחה למפרקי המשפחה עם
סוגיה זו היא שונה בתכלית. מקדשי המשפחה רואים בכל חוסר התאמה כזה אתגר שברוב המקרים ניתן להתמודד אתו בעזרת טיפול נפשי
נכון שבייבא להתאמה בין המציאות הביולוגית למצב הנפשי. לדעתם הפעולה על הנפש היא מהות הבחירה החופשית. לעומת זאת העידוד
לחיות בחוסר התאמה מובנה שלא מאפשר הקמת משפחה, ודוחף או לחיים אנוכיים ראה ערך מירב מיכאלי ורינה מצליח, או למשפחות
הסכמיות הוא לא מוסרי ומביא להרס החברה. לעומת זאת מפרקי המשפחה סבורים שאין לאדם שליטה במצבו הנפשי והוא לא תלוי
בבחירה חופשית. תפיסה זו הביאה לכך שהמדינה וצה"ל ממנים בכסף ניתוחים להמרת מין, בהם אנשים פוגעים בעצמם באופן פיזי בלתי
הפוך, באשליה שחשינו הפיזי יביא לרוגע נפשי, בעוד שפעמים רבות הוכח שניתוחי המרה אלו רק החמירו את המצב עד כדי הגעה למצבים
אובדניים. כריכת כל הנושאים השונים תחת שם אחד מבטאת את דרך הטשטוש שהיא אומנתם של המפרקים.

בעלי נטיית הפוכות - גברים או נשים שיש להם משיכה מינית לבני מינם. נטייה נפשית זו היא מציאות עובדתית שאין עליה מחלוקת. ברור
שלחברה בה חיים גברים עם גברים ונשים עם נשים אין המשך קיומי, אלא אם כן הם עוברים למתכונת המשפחה ההסכמית. וכאן בדיוק
נמצא שורש המחלוקת בין מקדשי המשפחה למפרקיה כפי שהסברנו.

9
10 82. במוצג 12 התנגד מר פואה לדבריו של ראש המכינה הקדם צבאית "בני ציון" לפיהם, לדבריו,
11 אם ערך המשפחה הוא מוחלט, הוא מביא איתו אומללות לאחוזים גבוהים של אנשים, ולכן הערעור
12 על מוחלטותו הוא אידיאולוגיה, ואפשרויות אחרות של משפחה אינן אלא ברכה והישגים שהחברה
13 הליברלית השיגה. על כך טען מר פואה, שרבים מהפועלים לפירוק התא המשפחתי עושים זאת בדרך
14 רמייה על ידי הרחבת מושג המשפחה באופן שהוא מאבד את ייחודו, ומעטים מעזים לומר בגלוי
15 שמטרתם המוצהרת לפגוע בערך המשפחה כמו ראש המכינה. לדבריו ערעור מוסד המשפחה הוא נזק
16 חברתי וכך גם שילוב הבנות ביחידות לוחמות, ומי שבוחר בדרך זו או שלא יקים משפחה או שיהיה

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 חלק מניסוי חברתי אכזרי בו גדל דור של ילדים חסרי זהות משפחתית טבעית, שנולדים כיתומים
2 במשפחה הסכמית, תוך העלמה מכוונת של הקשר המציאותי להורים הביולוגיים ולשרשרת הדורות,
3 וספק אם יהיה להם כושר ואנרגיות להקים דור חדש.
4
- 5 83. במוצג 13 דן מר פואה בלידת בנה של השרה מרב מיכאלי מפונדקאית, וטען שיש בכך
6 התעלמות מהזווית של הילד וזכויותיו, זכותו הבסיסית לדעת מי אמו האמיתית, יכולתו להימנע
7 מנישואי קרובים ויכולתו לקיים מצוות כיבוד הורים. במוצג 18 הובאו פוסטים מהפייסבוק של ארגון
8 בוחרים במשפחה, בהם שיתוף תחת הכותרת "הטרור הלהט"בי בפעולה" של דברי הרב יוני לביא על
9 הטכניקות של ארגוני פירוק המשפחה, כולל איום והפחדה כנגד אנשי טיפול וחינוך, שלפי דברי הפוסט
10 הם נתונים ועובדות שחשוב להיות מודעים להם. מהפוסט עולה שהטרור הוא איום והפחדה נגד אנשי
11 טיפול וחינוך. לא ניתן להבין כאילו להט"בים עושים פעולות "טרור" אחרות.
12
- 13 84. במוצג 19 הובא פוסט של בוחרים במשפחה בטכניון, שלטענת הנתבע מקשר בין מחלת
14 אבעבועות הקוף לקהילה הגאה. נאמר בפוסט שמשרד הבריאות הצהיר שאין קשר בין אבעבועות
15 הקוף לבין הקהילה הגאה, וחודשיים מאוחר יותר עדיין משתדלים לפזר מסך ערפל. עוד נאמר:
16 "אבעבועות הקוף היא לא המחלה היחידה שהיא תוצאה של יחסי מין בין גברים, כך גם האיידס. למה
17 לדעתכם בימינו מנסים לטאטא את העובדה הזו ולא מסיקים מסקנות אחראיות ומצילות חיים?"
18 העובדות העולות מהידיעה שאלה התייחס הפוסט הן שנמצאה שכיחות גבוהה יותר של המחלה אצל
19 גברים המקיימים יחסי מין עם גברים. שכיחות גבוהה אין משמעה שזו הסיבה למחלה, שכן המחלה
20 קיימת גם אצל מי שאינם גברים המקיימים יחסי מין עם גברים. כך היה כתוב כבר בכתבה, אך הפוסט
21 של תא בוחרים במשפחה בטכניון עיוות את האמור בכתבה ופירש אותה כאומרת שהמחלה הזו, כמו
22 האיידס, היא תוצאה של יחסי מין בין גברים. האמת היא, כעולה למשל מפרסום של הוועד למלחמה
23 באיידס, שכל אדם יכול להידיבק בנגיף אבעבועות הקוף עקב מגע קרוב, לרבות בדרך של יחסי מין,
24 ללא קשר לנטייה מינית או מגדר, כפי שכל אדם יכול להידיבק באיידס עקב מגע מיני, ללא קשר לנטייה
25 מינית או מגדר. בהתפרצות הנוכחית של אבעבועות הקוף רוב הנדבקים הם גברים שקיימו יחסי מין
26 עם גברים. האמירה בפוסט כאילו אבעבועות הקוף היא תוצאה של יחסי מין בין גברים כמו האיידס
27 אינה אמת אלא שקר, שנועד להכתים את הגברים החד-מיניים כמפיצי מחלות. גם האיידס וגם
28 אבעבועות הקוף הם תוצאה של מגע קרוב או יחסי מין בין בני אדם, לאו דווקא גברים עם גברים.
29
- 30 85. על פי מוצג 20 של הנתבע, שהיא חוברת הכוללת מבט מעמיק ושאלות ותשובות ביחס לנטייה
31 החד-מינית, יש להבדיל בין מצוקת הפרט הראוי לאהבה ועזרה לבין המאבק הציבורי על האופי
32 והערכים של החברה והמדינה. אין זה מאבק על זכותו של אדם לחיות את חייו, וכל אדם חי את חייו
33 בביתו על פי בחירתו. המאבק הוא נגד מהלך הכפייה של תרבות זרה במדינה. הובא מאמרו של הרב
34 אורי שרקי לפיו אין קהילה להט"בית בעלת זכויות כפי שאין קהילה של בעלי העיניים הכחולות. עקרון
35 ברור הוא שאין לחברה להתערב בחייו הפרטיים של האדם ובמתרחש בדל"ת אמותיו, אך יש להתנגד

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 להכרה בזוגיות חד-מינית ובמבנה משפחתי חד-מיני, ולכל חברה הזכות להגדיר את המבנה המשפחתי
 2 הנורמטיבי. למרות קביעות בית המשפט העליון, עוד לא הוכרעה שאלת הזכות הבסיסית של חד-
 3 מיניים לזכויות זוגיות. בניית התא המשפחתי והכרתו על ידי הממסד צריכה לעמוד בסטנדרטים
 4 ערכיים המוכרים על ידי החברה. לדבריו, יש לבנות את התא המשפחתי על יסוד האהבה לבן מין שונה
 5 ולא על יסוד היצריות. אין לעודד הכרה במשפחה חד-מינית, ובין היתר על ידי הכרה בזכות פונדקאות
 6 לגברים. בנוסף, הובאו תשובות לפיהן הלהט"בים התאגדו כדי לכפות עולם שלם של ערכים שפה
 7 ונורמות התנהגות על החברה. אין איסור הלכתי על תחושות, אך קיום יחסים מיניים או ניתוח לשינוי
 8 מין מנוגד לדעת התורה. מי שנולד עם משיכה לבני מינו צריך לבחור על פי הבחירה החופשית הנתונה
 9 לו להתמודד עם נטיה זו, כמו עם נטיות אחרות. בחברה אנושית יש מעשים שאסור לעשות, אף אם יש
 10 לאנשים מסוימים משיכה חזקה לעשות אותם ואף אם ההימנעות ממימוש המשיכה כרוכה בסבל רב.
 11 נאמר, שניתן לשלוט במחשבות ובנטיות, ויש פסיכולוגים שעוסקים בכך ומצליחים להגיע לתוצאות
 12 טובות. טיפולי ההמרה הוכרו כדבר פסול, וכך נוצר מצב אבסורדי כאשר מבצעים ניתוחים לסירוס
 13 (שינוי מין) שהם טיפולי המרה הפוגעים בגופו של האדם, ולפי חלק מהמחקרים לא מועילים מבחינה
 14 נפשית ומחמירים את מצבו של אותו אדם, ומצד שני מונעים טיפולים המבקשים להתאים בין המצב
 15 הנפשי של המטופל לבין גופו. לדברי החוברת, רוב גדול של המטופלים מצליחים להימשך לבני המין
 16 השני, להקים משפחה ולחיות באושר ובשמחה. בשל הטרור התקשורתי נגד מי שלא הולך בדרך
 17 הגאווה כמעט בלתי אפשרי לחשוף נתונים בעניין זה. אשר לטענה שלהט"בים רבים מקימים משפחות
 18 נטען שהתביעה של נשים יחידניות, גברים יחידניים, שני גברים או שתי נשים לגדל ילדים בשם הזכות
 19 להורות, מעבירה אותנו כחברה לעולם לא מוסרי של מסחר בילדים ונשים. גברים מוכרים את זרעם
 20 ופטורים מאחריות הורית וכך נשים לגבי ביציות ולגבי רחמן, כאשר הילד יתום מרגע הולדתו, תוך
 21 חוסר באב ואם מובחנים, סיבוכים חברתיים נפשיים ומיניים. נטען שיש גם מחקרים הפוכים, שניתן
 22 להם משקל מופרז. יש להיאבק בשפה החדשה והמושגים החדשים המשנים את התודעה והעולם
 23 הערכי.

24
 25 86. אני דוחה את טענת הנתבע כמופיע בסעיף 24 לסיכומיו, שארגון בוחרים במשפחה מנהל
 26 "מלחמת חורמה" נגד הקהילה הלהט"בית והקהילה הטרנסית בישראל. לפי הראיות שהציג הנתבע,
 27 לא רק שהארגון לא מנהל מלחמת חורמה אלא שאינו מנהל מלחמה כלל. הוא נאבק מאבק רעיוני
 28 וחברתי כנגד רעיונות להט"בים וטרנסיים. הנתבע הוא שהביא במוצג 10 את דרכי הפעולה של הארגון
 29 – מחקר, כתיבת מצע, פיתוח כלים רעיוניים ומחשבתיים להתמודדות עם תפישות ליברליות של
 30 המשפחה, פיתוח תוכניות הכשרה למחנכים, הקמת שדולה בכנסת, פרסום חוברות ומאמרים, זיקוק
 31 המסרים וחומרי ההסברה, יצירת שיח חיובי סביב נושא המשפחה, הרצאות במוסדות חינוך, הפעלת
 32 דוכני הסברה, פעילות מעוררת שיח כגון תליית שלטים וחלוקת צמידים, ומעקב אחרי הצבעות
 33 הח"כים ופרסום מדד המשפחתיים. אלה דרכים לגיטימיות להבאת דעות הארגון לזירה הציבורית.
 34

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 87. אני דוחה את טענת הנתבע כאילו הארגון נוקט פעולות אקטיביות לפגיעה במעמדם
2 ובזכויותיהם של להט"בים וטרנסים בישראל. כטענתו, הארגון נוקט פעולות משפטיות הן בהגשת
3 עתירות לבג"צ והן בהשתתפות בהליכי חקיקה ליישום דעותיו. נקיטת הליכים משפטיים והשתתפות
4 בהליכי חקיקה ליישום דעותיו של הארגון הן פעולות לגיטימיות, גם אם תוצאתן פגיעה בזכויות
5 שמבקשים להט"בים וטרנסים בישראל. זכויות אלה שהשיגו להט"בים וטרנסים בישראל הושגו בין
6 היתר באמצעות הגשת עתירות לבג"צ והשתתפות בהליכי חקיקה, וזו הזירה שבה מתנהל הוויכוח
7 הציבורי באשר לעמדות הארגון, הלהט"בים והטרנסים. העתירות של הארגון לבג"צ אינן מוגשות כנגד
8 קהילת הלהט"בים והטרנסים אלא נגד מדינת ישראל, ועוסקות גם בנושאים שאינם משנים את זכויות
9 הלהט"בים והטרנסים דווקא כגון אכיפת החובה בחוק לרישום ומעקב אחרי תורמי זרע וביציות
10 (בג"צ 4424/20), שינוי טפסי תרומות הדם על ידי סילוק פרטים שקודם לכן נחשבו כנחוצים לבדיקת
11 מנת הדם (בג"צ 6190/21) ועוד.
12

13 88. נאמר בסעיף 25 לסיכומי הנתבע שהארגון "שולל את קיומה של כל משפחה אחרת שאינה
14 המשפחה 'המסורתית' כפי שהוא מגדיר אותה". מעניין שהנתבע שם את המילה "המסורתית"
15 במירכאות. מירכאות באות לציין ציטוט או מונח שאינו נכון אלא שרק מציגים אותו כך. זה אינו
16 ציטוט מהמסמכים שהובאו על ידי הנתבע. הארגון קורא למשפחה כזו "משפחה טבעית". כנראה
17 שהנתבע התכוון לטעון שמשפחה כזו אינה באמת משפחה מסורתית, אלא קיימת מסורת של משפחות
18 הבנויות אחרת. מכל מקום, לא קראתי בדברי הארגון שלילה של קיומה של משפחה אחרת, אלא
19 מאבק בקיומה של משפחה אחרת, תוך התמודדות עם הטענה שלהט"בים רבים מקימים משפחות.
20 אכן, כפי שנטען בסעיף 26 לסיכומים, לדעת הארגון הכרה ממסדית בהרכבים משפחתיים אחרים היא
21 סכנה להרס החברה. הארגון נימק מדוע הוא חושב כך וקרא למי שתומך בהרכבים משפחתיים אחרים
22 "מפרקי משפחה" (לא מצאתי את הביטוי "מחריבי משפחה" שנטען בסעיף 27 לסיכומים). אני דוחה
23 את טענת הנתבע שהארגון סבור שדרך ההתמודדות עם להט"בים וטרנסג'נדרים היא שליחתם
24 לטיפול המרה. לפי דברי הארגון שהוצגו בפניי הוא אינו מבקש לשלוח להט"בים וטרנסג'נדרים
25 לטיפול המרה. נאמר בהם שהארגון מאמין שלאנשים יש בחירה חופשית, והם יכולים לשנות את
26 נטייתם המינית המנוגדת לערכיהם, ויש טיפולים פסיכולוגיים העומדים לרשותם להתאמה בין מצבם
27 הנפשי לגופם ובין ערכיהם למשיכתם המינית, המצליחים ברוב המקרים. ההבדל בין התיאור של
28 הנתבע לבין דברי הארגון הוא שהארגון לא דיבר על שליחה לטיפול המרה, בכפייה או בדרך אחרת,
29 אלא על בחירה חופשית של האדם עצמו. אגב, הארגון ייחד את המונח "טיפול המרה" דווקא
30 לניתוחים המשנים את גופו של אדם כך שיתאים להרגשתו המגדרית ולא קרא כך לטיפולים
31 פסיכולוגיים בנפשו של אדם החש אי התאמה בין משיכתו המינית לבין ערכיו.
32

33 89. העמדה המרכזית של הארגון, כעולה גם משמו, היא שהממסד אינו צריך להכיר במשפחה
34 אחרת מאשר "המשפחה הטבעית" כלשונו. דעה זו אינה יכולה להיות לא לגיטימית, משום שהיא
35 משקפת את המצב החוקי במדינת ישראל. אמנם הדין מכיר בזכויות לצורות זוגיות אחרות ולמשקי

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 בית אחרים, אף אם אינם כוללים זוגיות, ומדינת ישראל רושמת כנשואים זוגות חד-מיניים שנישאו
2 במדינה המכירה בנישואין חד-מיניים, אך מדינת ישראל אינה מאפשרת בחוקיה נישואין בישראל בין
3 בני אותו מין (בג"ץ 3045/05 יוסי בן-ארי נ' מנהל מינהל האוכלוסין, סא(3) 537 (2006) ופסקי דין
4 שניתנו לאחריו) אפילו כאשר נחקק חוק ברית הזוגיות, הוא מיועד לחסרי דת בלבד, והוא מגדיר בני
5 זוג כ-"איש ואישה". גם מאבקו של הארגון בגיוס נשים לתפקידים קרביים מבקש למנוע שינוי המצב
6 הקיים, או זה שהיה לפני השינויים שכבר נעשו. לא ייתכן שדעתו של מי שמבקש לשמור על המצב
7 החוקי הקיים תהיה לא לגיטימית, והדעה הלגיטימית היחידה תהיה של מי שמבקש לשנות את המצב
8 הקיים. גם דעתו של הארגון שצורות אחרות של משפחה הן הרס החברה היא דעה שיש להתמודד
9 איתה, ולשכנע שצורות אחרות של משפחה בונות את החברה בצורה אחרת, ולא למנוע את השמעתה.
10
11 90. המסקנה העולה מהראיות שהוצגו היא שארגון בוחרים במשפחה מציג עמדות שהן ויכוח
12 נוקב על משמעות המושג "משפחה" והנגזר מכך. לא מדובר בביטויי שנאה או הסתה או הדרה, ואף
13 כאשר מכונים המתנגדים בשמות תואר כמפרקי משפחה, לא מדובר בביטוי שנאה אלא בביטוי
14 המשקף את דעתו של הארגון על מעשיהם, שלא על דרך הביזוי והקללה. זאת, למעט הפוסט השקרי
15 שבו נאמר כאילו מחלת אבעבועות הקוף כמו האיידס נגרמת בעקבות יחסי מין בין גברים. פוסט שקרי
16 זה אינו פוסט של ארגון בוחרים במשפחה, אלא של תא בוחרים במשפחה בטכניון, ואין בו כדי לפסול
17 את ארגון בוחרים במשפחה מהשמעת דעותיו בטכניון.
18
19 91. אשר לשימוש בסמליל הטכניון, אין חולק שתא בוחרים במשפחה בטכניון עשה שימוש בעיבוד
20 של הסמליל של הטכניון, וגם כלל את המילה "טכניון" בשמו. התובעים לא חלקו בפניי על כך
21 שהטכניון הוא בעל הזכות להשתמש בסמליל ובשמו. השאלה היא באיזו מידה רשאי הנתבע להגביל
22 את השימוש במילה "טכניון", ומתי הוא רשאי להימנע מלאפשר שימוש בסמליל של הטכניון. לשאלות
23 אלה יש כמה היבטים, ובהם שאלת ההפלייה. הנתבע לא התמודד עם הטענות בדבר האחוה הגאה
24 בטכניון כזוכה ליחס מועדף על פני תא בוחרים במשפחה בטכניון. במקום להתמודד עם העובדות
25 שנטענו, התייחס רק לתא בוחרים במשפחה וטען שיש הצדקה למניעת השימוש בסמליל ובשם על ידי
26 תא בוחרים במשפחה בטכניון בהיותו קשור לארגון בוחרים במשפחה, שהוא ארגון פסול. ארגון
27 בוחרים במשפחה אינו פסול כשלעצמו מהשמעת דעותיו, לרבות בטכניון. על כן יש לשקול את נושא
28 ההפלייה. לשם השוואה אביא את הסמליל כפי שעושה בו שימוש תא בוחרים במשפחה בטכניון לעומת
29 השימוש שעושה בו האחוה הגאה בטכניון:

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 ניכרים ההבדלים וניכר גם הדמיון. הדמיון הוא שתא בוחרים במשפחה עושה שימוש בטיפולוגיה של
 2 האות ט' המופיעה בסמליל הטכניון, בגלגל השיניים ובלפיד, כפי שהאחוה הגאה בטכניון עושה
 3 שימוש באות ט', בגלגל השיניים ובלפיד. ההבדלים הם שתא בוחרים במשפחה לא משתמש במילה
 4 "טכניון" במסגרת הלוגו, ומשנה את האות ט' לאות ש', ואילו האחוה הגאה בטכניון משתמש במילה
 5 "טכניון" משנה את גלגל השיניים ואת הלפיד לצבעי הגאוה. ניכר גם הדמיון הניכר, או הזהות, בין
 6 הסמליל בשימוש על ידי האחוה הגאה בטכניון לבין הסמליל בשימוש על ידי לשכת דיקן
 7 הסטודנטים.

8
 9 92. אני דוחה את טענת התובעים כאילו תא בוחרים במשפחה קיבל הסכמה בשתיקה ובהתנהגות
 10 לשימוש בסמליל הטכניון. השימוש הקצר בסמליל והאופי המוגבל של השימוש בו בדף הפייסבוק
 11 ובעפיות לפרסום אינו יוצר לתובעים זכות לשימוש בסמליל, וגם העובדה שנשיא הטכניון החזיק
 12 בידו, לפי הצילום במוצג 19, עפית שבה הלוגו של תא בוחרים במשפחה, אינה מקימה זכות שימוש
 13 לתובעים בלוגו של הטכניון. ואולם, אני דוחה את טענת הנתבע, שלא הוכחה אף לכאורה, כאילו הנוהל
 14 שפירסם באפריל 2024 משקף את המצב הקודם. אין אף ראיה לכך שהטכניון לא הסכים לשימוש של
 15 תאי סטודנטים בשם "טכניון" ובסמליל של הטכניון, וכפי שעולה ממוצג 20 ומכך שלא הוצגה שום
 16 בקשה לשימוש בסמליל, לא ראה הטכניון מניעה בשימוש כזה על ידי האחוה הגאה בטכניון. על כן,
 17 ככל שהדברים אמורים במכתבו של נשיא הטכניון מיום 20.12.22, ובהיעדר הכחשה לעובדות שנטענו
 18 על ידי התובעים, איסור השימוש בסמליל ובשם הטכניון שהוטל על ידי נשיא הטכניון באותו מכתב
 19 משקף הפלייה בין תא בוחרים במשפחה לבין האחוה הגאה, שלא הוצדק, ודינו להתבטל.

20
 21 93. כאמור, התובעים ביקשו סעד הצהרתי בלבד, הצופה פני העתיד, ולא ביקשו צו עשה. על כן
 22 עליהם להגיש בקשות לפי הנוהל, וכל בקשה עתידית שלהם תהיה כפופה לנוהל שכבר פורסם, לפיו כל
 23 אדם וגוף שאינו קשור לטכניון חייב לקבל אישור מפורש מהטכניון לפני שיעשה שימוש כלשהו
 24 בסמליל הטכניון, ולא יינתן אישור אם הדבר אינו נדרש בשל זיקה של האדם או הגוף לטכניון, או אם
 25 מתן אישור כאמור עשוי להתפרש כזיהוי או כמתן חסות של הטכניון לאדם או גוף, שפעולותיו או
 26 מטרותיו אינן עולות בקנה אחד עם הוראות חוקת הטכניון, תקנוני ונהליו (סעיף 5.1.9 לנוהל). על כן,
 27 על התובעים ועל תא בוחרים במשפחה לפנות ולבקש אישור לשימוש בסמליל, כמו שהאחוה הגאה

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 23-08-29166 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

- 1 אמורה לפנות ולבקש אישור לשימוש בסמליל, בהנחה שהנתבע לא יפלה את התובעים ואת תא בוחרים
2 במשפחה לעומת האחווה הגאה.
- 3
- 4 94. הנתבע טען בסיכומיו שהדבר היחיד שהחלטות הטכניון ביקשו למנוע הוא יצירת זיקה או
5 זיהוי כלשהו בין הטכניון, שמו הטוב והמוניטין שלו לבין ארגון בוחרים במשפחה. זיהוי כזה נעשה
6 לדברי הנתבע על ידי קיום אירוע פומבי בחצרי הטכניון, תוך שימוש באולם של הטכניון, ופרסום
7 האירוע כאירוע של בוחרים במשפחה בטכניון, תוך שימוש בסמליל הטכניון. אני דוחה את הטענה
8 שעצם קיום אירוע פומבי בחצרי הטכניון ובאולם של הטכניון יוצר זיהוי בין הטכניון לבין מארגני
9 האירוע. כעולה מהפרסומים שהוצגו, האירועים לא פורסמו כאירועים של הטכניון אלא האירוע מיום
10 12.12.22 פורסם כאירוע של "בוחרים במשפחה" להשקת תא בוחרים במשפחה בטכניון (מוצג 2
11 למוצגי התובעים). האירוע שנועד להיות ביום 1.5.23 גם הוא לא פורסם כאירוע של הטכניון אלא
12 כאירוע של "בוחרים במשפחה" שבו בוגרי הטכניון בוחרים במשפחה. בשני הפרסומים הטכניון הופיע
13 כמקום שבו מתרחש האירוע, ואין זיהוי או זיקה בין הטכניון לבין האירוע, או תא בוחרים במשפחה
14 בטכניון או ארגון בוחרים במשפחה.
- 15
- 16 95. מעיון בבקשות לאירועים שהוגשו עולה שלפי בקשה שהוגשה ואושרה לקיום אירוע חג המולד
17 ביום 19.12.22, הפעילות במרכז קהילתי קנדה, הוא המקום שבו ביקשו התובעים לקיים את האירוע
18 מטעמים, נעשתה בשיתוף "ארגון הסטודנטים המשיחיים בישראל". הבקשה לא נדחתה בטענה שעצם
19 קיום האירוע יוצר זיהוי בין הטכניון לבין ארגון הסטודנטים המשיחיים בישראל. האם זה אומר
20 שהטכניון מזוהה עם ארגון הסטודנטים המשיחיים בישראל? כנראה שלא. כך גם לפי בקשה לקיום
21 אירוע "הרצאה ודיון פתוח על האמונה והחיים הנוצרית" ביום 28.3.23, באולם הקולנוע בבית
22 הסטודנט בשיתוף ארגון הסטודנטים המשיחיים בישראל. עצם קיום האירוע לא יוצר זיהוי בין
23 הטכניון לבין ארגון הסטודנטים המשיחיים בישראל. כך גם לגבי פעילות של אותו ארגון באותו מקום
24 ביום 29.3.23.
- 25
- 26 96. כעולה ממוצג 20, התקיים אירוע ביום 15.6.22 בשדרה המרכזית ובאמפיתיאטרון של
27 הטכניון, כאשר בשדרה המרכזית יש דוכנים והסברה של האחווה הגאה ובאמפיתיאטרון יש מופע
28 דראג של סוזי בום. אלה פורסמו תחת לוגו משותף של דיקן הסטודנטים, שהוא גוף מגופי הטכניון
29 שלפי סעיף 6.9 לחוקת הטכניון נבחר על ידי סנט הטכניון, והאחווה הגאה בטכניון, העושה שימוש הן
30 בשם "טכניון" והן בסמליל כמעט זהה לסמליל של הטכניון. נאמר בו שהאחווה הגאה (יחד עם דיקנט
31 הסטודנטים) מזמינה את הסטודנטים לאירוע. זה אינו אירוע של דיקנט הסטודנטים, אלא המזמינה
32 הראשונה והראשית לאירוע היא האחווה הגאה בטכניון. נשאלת השאלה - האם בכך נוצר זיהוי בין
33 הטכניון לבין האחווה הגאה בטכניון, שהיא סניף של הארגון הארצי הנקרא "האחווה הגאה"? ואם
34 נוצר זיהוי כזה בין הטכניון לאחווה הגאה, האם הדבר אינו פוגע בכבודם של סטודנטים ואנשי סגל
35 שאינם מוכנים להזדהות עם האחווה הגאה, בניגוד לחוקת הטכניון ולנוהל פעילות פומבית? לשאלה

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

1 הזו יש תשובה, והיא שלא נוצר זיהוי בין הטכניון לבין האחוה הגאה מעצם העובדה שהאחוה הגאה
2 משתמשת בשם ובסמליל של הטכניון ומקיימת אירוע בטכניון. כל אדם בר-דעת שעבר את בחינות
3 הקבלה לטכניון מבין שאין זהות בין הטכניון לאחוה הגאה בטכניון לגבי אירוע זה, וכי האחוה הגאה
4 בטכניון היא אחת מתאי הסטודנטים הפועלים בטכניון, המשקפים מגוון דעות, שהטכניון אינו בהכרח
5 מזוהה איתן. כך גם לגבי הזיהוי שהטכניון חושש שייוצר בינו לבין בוחרים במשפחה.

6
7 97. כפי שפורט לעיל, החלטות הנתבע למנוע מהתובעים את התאגדותם ואת הבעת דעתם, גם אם
8 היא בזיקה לדעותיו של ארגון בוחרים במשפחה, לקו בשיקולים לא מבוססים על העובדות ולא ראויים
9 למניעת חופש ההתארגנות והביטוי ובהפלייה, באופן המחייב את ביטולן, הן לפי זכויות התובעים
10 כסטודנטים לפי חוק זכויות הסטודנט בהיעדר פגיעה במהלך הלימודים התקין, והן לפי זכויות
11 התובעים על פי כל דין, לרבות חוקת הטכניון ונוהל קיום אירועים פומביים, כפי שיש ליישם בתום
12 לב ובדרך מקובלת לפי סעיף 39 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג – 1973.

13
14 98. אני דוחה את תביעת התובעים לנוזקים כלשהם, שלא נתבעו בכתב התביעה, ולא הוכחו אף
15 לכאורה.

סיכום

16
17
18
19 99. על פי כל האמור לעיל, אני מצהיר שהחלטת נשיא הטכניון המבוטאת במכתבו למר פואה
20 מיום 20.12.22, והחלטות הנסמכות על החלטה זו, בטלה. על הנתבע לאפשר לתא בוחרים במשפחה
21 בטכניון לפעול, בלא שיידרש לשנות את שמו. באשר לשימוש בשם "טכניון" ובאלמנט מסמליל
22 הטכניון יגישו התובעים בקשה לשימוש בשם ובסמליל, וכפי שהשימוש בשם ובסמליל יאושר לתאים
23 אחרים בטכניון, שגם הם חייבים לבקש היתר לפי הנוהל הקיים, לא יפלה הנתבע את התובעים,
24 ויאפשר להם את השימוש בשם ובסמליל. אשר לקיום האירוע "משפחה בעולם המעשה" שביקשו
25 התובעים לקיים בעתיד, התובעים יגישו בקשה חדשה לפי הנוהל לקיום אירועים פומביים, הפעם מבלי
26 להציג מצג כאילו אינם קשורים לארגון בוחרים במשפחה, והנתבע ישקול את קיום האירוע לפי
27 האמור בפסק דין זה. בין היתר ישקול הנתבע את מרכזיות הטענה המכפישה והמבזה לפיה גברים
28 המקיימים יחסי מין עם גברים הם הגורמים לאיידס ולמחלת אבעבועות הקוף, לגבי זהותו ועמדותיו
29 של תא בוחרים במשפחה בטכניון, אלא אם התא יסיר קודם לכן את הפוסט המכפיש מדף הפייסבוק,
30 ויבהיר שאינו עומד מאחורי שקר זה.

31

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29166-08-23 גרישין ואח' נ' הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

תיק חיצוני:

100. אין מקום להתחשב בהוצאות ששילמו התובעים, אם שילמו (שכן הקבלה מראה שהם לא שילמו בעצמם) בגין עתירה מנהלית שהגישו. כל פסיקת הוצאות מתייחסת לאותו הליך, וההוצאות בגין העתירה נפסקו בהחלטה שסיימה את ההליכים בעתירה. הנתבע ישלם לתובעים בהתאם לתקנה 153, בזיקה לתעריף המינימלי המומלץ של לשכת עורכי הדין, שכר טרחת עורך דין בסך 11,700 ₪, ועוד אגרת המשפט.

6

7

ניתן היום, ג' אב תשפ"ד, 07 אוגוסט 2024, בהעדר הצדדים.

8

מנחם רניאל, שופט בכיר

9

10

11

12

13

14

15

